

K A R I S I K
V O L

K A S E T
3

KARİŞIK KASET

Editör

Ayça Dönmez

Tasarım Ekibi

Ülkü Nehir Çetin

Mert Dağlı

Bilge Asmatülü

İmtiyaz Sahibi

İsmail Akın

Katılımcılar

İlayda

Caner

Dede

Karavelli

Girift Mahfaza

Enes

Mert

Serra

Latife

Boncuk

Hazan

Nazem

Null

Sakura

Sevgili Okurlar,

Bir kere daha karışık kasetimizin parçalarını karşınıza sunmuş bulunmaktayız. Kulaklarımıza çalınan sessiz şarkıların mırıltıları hepimize ilham veriyor. Ve biz de bu ilhamımızı kendi ritmimiz ve kelimelerimizdeki renklerimizle kalemimize aktarıyoruz.

*"Ne kağıt yeter ne kalem,
Mesut sanmam için kendimi.."*

Diyor Orhan Veli. Bazen bazı duygularımızın ifadesi zorlaşsa da, özellikle bu günlerde; kelimeler düğümlense boğazımıza, kalem sussa kağıt bitse de,

*"Ama gene de,
Gene de güzel günler geçirebilirim;
Geçirebilirim bu mâvilikte..."*

Amatörlük içeren bu denememizin üçüncü baskısını, keyifli bir vakit ve ardında bırakan tatlı gülümsemeyle mavi gökyüzünü selamlamanız dileğiyle sizlere sunuyoruz.

Bir gün işten geldiğimde,
Seni kapımın önündeki kaldırımda oturur bulsam
Olmadı ayakta beklesen
Ama olur mu öyle yorulursun.
Tüm kadınların sahip olmak istediği o şahane
bedenin
Bütün çocukların göğsünde uyumak için sıraya
girdiği o zarif bedeninin
Yazık olur o bedenine.
Hem kaldırımda oturmak, ayakta beklemek ne?
Sen omuzlar üzerinde taşınmaya layıksın.
Öyle içten, öyle nazik, öyle saf...
Midemde kelebekler uçuşuyor derler ya
Hani kalbim ölecekmişçesine atıyor
İşte seni görmek bu demek benim için.
Keşke kumral saçlarını okşasam
Keşke tozpembe dudaklarını öpsem
Keşke yüzündeki gülümseme asla sönmese
Keşke o siyah gözlerin benden başkasını
görmese
Uzayıp gidiyor keşkeler sevgilim,
Bari sen gitme.

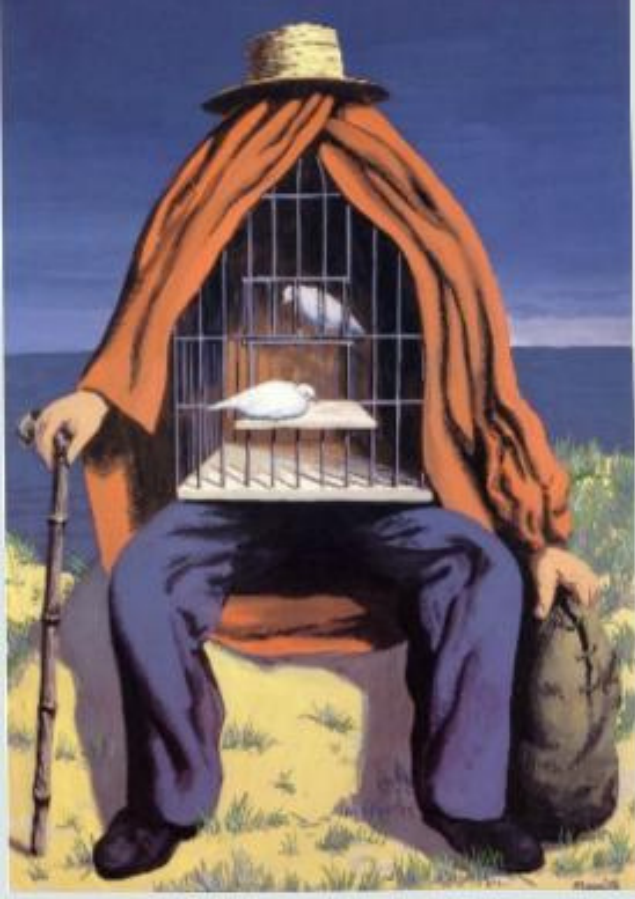
İlayda

Herkes birer birer gidince
Kalakaldım ortada öylece
İşte bu hayat zalimce
Sevinçlerimizi aldı elimizden
Kendince

Şimdi sende gidince
Kalır mı bana aşk kırıntıları
Susarken böylesine
Nasıl atarım çiğlikleri

Boncuk

-Efendi Roskov çağırtdığınız terapist geldi. Misafir odasında sizi bekliyor.

Bay Roskov elindeki mektup açacağı masasının kenarına bıraktı.

-Tamam, çıkabilirsin.

Kapının kapanma sesini duyduktan sonra mektupları sıraya dizdi ve masasının ilk gözüne koydu. Yavaşça sandalyesinden kalktı. Ayakkabısının bıraktığı tok ses eşliğinde oturma odasına ilerledi.

Roskov odaya kendinden emin adımlarla yılların getirdiği küçümseyici tavırları ile girer. Karşısında sandalyede oturan genç terapistte yukarıdan bir bakış atar. Yapmacık, zenginlere özgü bir samimiyetle:

-Dün geceki partide adınız çok methedildi. Benden sonra 3 arkadaşım daha sizinle görüşmek için sıraya girdi. Bu genç yaşınızda okumuş bir öğrenci olarak bu kadar talep edilen biri olmayı neye borçlusunuz?

Karşısındaki genç adam bakışlarını edebiyattan ve gerçek kültürden yoksun kitaplıktan alarak Bay Roskov'un suratına çevirdi. Metalikleşmiş bir ses ve yalancı bir kibarlıkla:

-Bu ülkedeki hayatını okumaya ve insan ruhunu anlamaya adanmış her öğrencide bu başarıyı göreceğinize eminim.

Roskov cevabı beğenmiş olsa da kendisine cevap verilmesini beğenmediğini açık eder bir tavırla,

-Hazır cevaplığını sevdim genç adam ama sana hazır cevaplılığın için para ödemiyorum.

Terapist eline kalemini ve yıpranmış sayfalarla dolu not defterini alır:

-Başlayalım o zaman.

Terapist ile görüşmesi sonrası zenginliğin ve tekdüze yaşamın getirdiği alışkanlıklardan olan öğle uykusuna yatan Roskov, camdaki kuşun sesiyle uykusundan uyandı. Belki aylardır kuşun ötmesindeki hayat enerjisini hissetmeyen Roskov uşağını çağırır:

-Bu kuşu bundan sonra evimde görmek istiyorum. Gidin yakalayın misafir odasına koyun.

Kuş kafese konularak misafir odasına götürülür. Kuş eskisi gibi cıvı cıvı ses çıkarmaz. Artık tek tük ses çıkarır.

Roskov yemeğini ağır ağır yer ve terapistle görüşmesi için saatini kontrol eder. Hatta uşaklardan birini tüm saatler bozuk olduğu ve yeni bir saat alması için çarşıya gönderir. Günler bir süre bu şekilde ilerler. Geçen süre içinde dinginleşen Roskov ile terapist sohbete devam ederken terapist duraksar:

-Çok garip değil mi Bay Roskov? Aslında çok ayrı dünyalarda yaşamamıza rağmen şu kafesteki kuşla hiçbir farkım yok. O kuşu elde etmek için kullandığın nüfuzu beni kırmızı perdeli bu sahneye hapsetmek için kullanıyorsun.

Roskov bir şey söyleyemez. Terapist seansın sona erdiğini belirterek evden gider. Roskov kendi kendine konuşur:

-Benim yüzümdeki sıkılganlığa bak bir de benden yarım asır genç olan birinin yüzündeki yaşlılığa, konuşmasındaki olgunluğa bak.

Roskov böylelikle hayatını sorgulamaya ve değişimin ilk adımlarını atmaya başlar.

-“ Evde bir ölü var, farkında değil misiniz? ”

...

- Ruhu zaten ölmüştü, geriye bir tek bedenini öldürmesi kalmıştı.

...

-Gerçekten, öldükten sonra bile mutluluk komedisi oynayabilirdi, bunu daha önce bilmiyordu. ... Karşısında bir ayna varmış gibi doğruldu, ölümü bekledi ve gülümsedi, gülümsedi, gülümsedi.

Bir Çöküşün Öyküsü

Aradan uzun süre geçtikten sonra Roskov'un yoğun isteği üzerinde terapist tekrar görüşme için gelir. Eve girince beklemediği bir karşılamayla karşılaşır. Karşısındaki uşaklar ona teşekkürler ediyor, yoğun bir ilgi ve alakada bulunuyor. Duruma şaşırان terapist Roskov ile görüşmek için misafir odasına girer. Roskov yüzündeki gülümsemeyi saklama gereği duymadan söze başlar:

-Elimi uzattığımda rüzgara dokunmak, yağmurun tane tane yağışını seyretmek, gökyüzünü koklamak ne kadar da eksik kaldığım hislermiş. Ben senin sayende hayattan zevk almayı öğrendim. Sahi hep merak ettim. Sen benim gibi yaşlı adamı hayata bağladın. Senin gibi genç bir insan, benim gibi bir adamı bile iyileştirirken kendini nasıl iyileştiremez?

Terapist Roskov'un konuşmalarına bilmiş bir tavırla gülümser ve merakla ilk kez soru sorar:

-Gördüğüm kadarıyla kafesteki kuşu serbest bırakmışsınız. Bir nedeniniz var mıydı?

Roskov utana sıkıla geçmişindeki bir pişmanlığın telafisini karşısındaki genç adama anlatır.

-Ben özgürleştiğim için onu da özgürleştirmek istedim.

Siz zaten özgürdünüz. Ben sadece özgürlüğe olan bakış açınızı değiştirdim ve bunun tadına varmanızı sağladım. Zaten yalnızca özgür olma imkanlarına sahip olan biri özgürleşebilir. Benim gibi bir kafesin içinde hapsolan bir insan ise yalnızca başkalarını özgürleştirebilir. Terapist çantasını toparlar ve bambaşka bir şehre insanları özgürleştirmeye gider

Hazan&Caner

Her bireyin kendine özgü düşünceleri vardır. Bireyler bu düşüncelerini çocuklarına aktararak bir zincir oluştururlar. Bu kalıplaşmış bilgi silsilesi toplumun temelini oluşturur ve biz farkında olmasak da her hareketimizin içerisinde kendine yer edinir. Türk toplumunda da her toplumda olduğu gibi böyle kalıplaşmış düşünceler bulunuyor. Ben de bu kalıplaşmış düşünceleri görüyorum. Bazıları gerçekten saçma geliyor ve bizi çağdaş toplum düzeyinden uzaklaştırıyor. Benim en çok canımı sıkan kalıplaşmış kural ise insanların yaşı kadar muamele görmesi. İnsanlar elbette yaşları ilerlediği derecede tecrübe sahibi olurlar fakat bu sadece pastanın bir dilimidir. Diğer dilimlerin tamamlanması için kişinin birçok özellik edinmesi gerekir. Kişinin nefes aldığı süre kadar değer görmesi bizi ileri gitmekten alıkoyuyor. Artık bu öyle bir durum haline gelmiş ki orta yaşlılar ve yaşlılar gençleri ciddi ciddi eziyor. İşin ilginç tarafı toplum bunu öyle bir kabullenmiş ki kimse bunun farkında bile değil.

Sürekli eskiden dünyanın daha iyi olduğu gençliğin bozulduğu söyleniyor ve ciddi anlamda gençler suçlanıyor. Burada istemeden kendilerine de iğneyi batırıyorlar fakat farkında bile değiller. Bu gençler gökten zembille dünyaya düşmedi, bu gençleri yetiştiren anne-babalar var. Suçlayacak kişiler aranıyorsa bu kişiler arka plandakiler olmalı. Bunun dışında da insanların, gençlerin bundan elli yıl önceki gençler gibi olmasını beklemesi de ayrı bir saçmalık. Her geçen saniye dünyaya bir fark katıyor, bu dünyanın olağan akışı.

Burada odaklanması gereken asıl konu bu gençlere yön vermek olmalı.

“Nasıl, başkalarına ait, başkaları tarafından konmuş kurallara dayanan bir dünyada, kendisinin bir öksüz, bir yabancı, bir asalak ya da bir parya gibi olduğu bir dünyada yaşadığı hissine kapılmaz?”

Ölümcül Kimlikler, Amin Maalouf

Herkes sokakta sözde milliyetçi olarak geziyor ama çoğu kişinin o on beş yaşındaki genç kadar milliyetçilik hakkında bilgisi yok. Bu insanlar dünyaya, ülkemize bir şeyler katmış ya da katmamış olsa bile, artık dizginlerin kendi ellerinden bu gençlere geçtiği gerçeğini bilip ona göre davranması çok daha doğru olur. Ben gençlerin kötü durumda olduğunu düşünmüyorum aksine ileride toplumumuzu iyi yerlere getirecek birçok kişi aramızda bence.

"O kadar ciddiye aldığım hayatın, orta halli bir yazarın yazdığı, sıkıcı, basit, güzel sahneleri çok kısa ve çok az, ağdalı bir melodramdan başka bir şey olmadığını fark etmeye başlamıştım.

İnsanın özel hayatında mutlu olabilmesi için galiba bu basmakalıp oyunun dışına çıkıp tuluat yapması, güzel sahneleri uzatıp çoğaltması gerekiyor.

(Romantika-Turgut Özakman)

Bizim gençleri yetiştirme konusunda eksikliklerimiz var ve bunları iyileştirdiğimiz derecede gençlerin geleceğimize yararı olacak. Eğitim konusunda birçok eksikimiz var ve bunun yanında gençleri yönlendirme konusunda eksikiz. Gençlerin kendine güven konusunda eksigi var. İleride topluma yön verecek kişilerin kendileri olduğunun farkında değiller.

Çoğu genç kendini yabancı ülkelerin gençlerinden düşük seviyede görüyor. Ülkemizde yabancılara uzaylı gözüyle bakıldığı için bu aşağılık kompleksi aslında oldukça doğal. Eğitimimizin bundan dolayı gençlerimize bilgi dışında da bir takım şeyler katması gerekiyor. Eğitimimizi bu yandan da geliştirmeliyiz. Eğitim konusunda bu denli eksikken eğitimimize ciddi manada zaman ayırmamız gerekiyor. Bu nedenle ülke katında alınan önemli kararlar arasında eğitim konusu hep gündemde olmalı. Siyasetçilerimizin eğitim gibi konular için birbiriyle münakaşaya girmesi gerekli fakat politikacılarımızın da birbirine çamur atmaktan başka pek bir vasfı yok.

"Kötü kalplilikten sonra dünyadaki en kötü şeydir bilgisizlik..."
-Siyah İnci

Ülke olarak birçok konuda geride kalmışken politikacıların boş konuları gündeme getirmeleri çok saçma. Muhalefetin ve iktidarın tartışmalarının büyük bir kısmının ülkenin menfaatini gözetmek dışında olması da zaten farklı bir vahim durum.

Çoğu kişi endişe içinde her şeyin kötüye gittiğini düşünse de benim gelecek için umutlarım var ülkemiz çok daha iyi yerlere gelecektir bunun için bu ülkenin insanı olarak bazı şeyleri başarabileceğimizin farkında olmalıyız. Damarlarımızda gezen asil kana güvenmeliyiz. Umudumuzu asla kesmemeliyiz. Eğitim-öğretim ve benzeri konularda kendimizi geliştirmekten çok daha zor kazanılacak özelliklerden bazıları bizde var. Bizdeki milliyetçilik birçok yabancı ülkede bulunmuyor. Biz asıl milliyetçiliğimizi kaybettiğimizde ümidimizi kesmeliyiz.

Çünkü asıl o zaman atalarımızı hiçe saymış, bayraktaki kırmızının anlamını unutmuş oluruz.

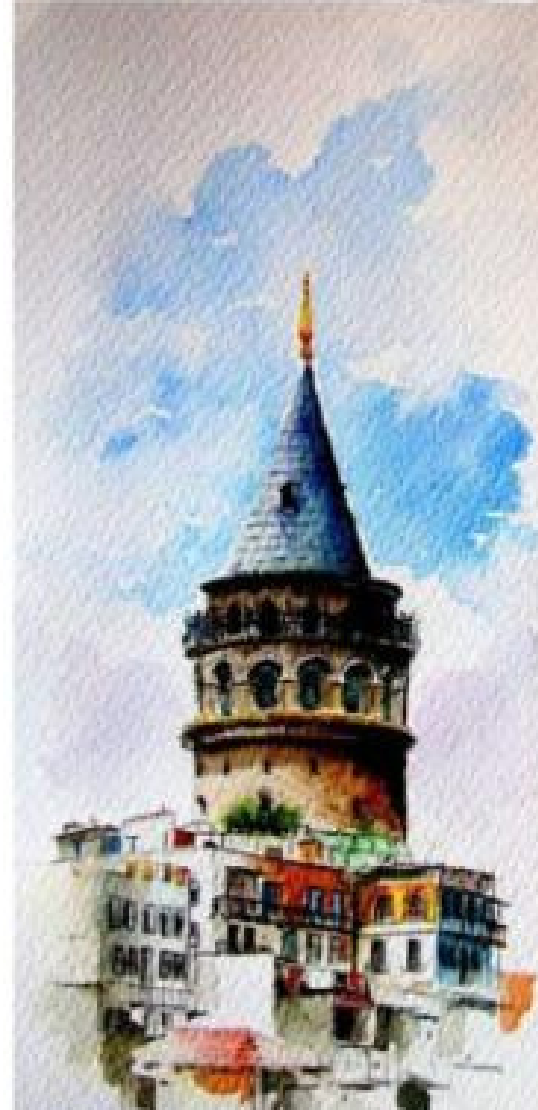
Ve bu ülkeye bir şeyler katmak için hiçbir nedenimiz kalmamış olur

DeDe

*“Ulusal siyaset dediğim zaman kastettiğim anlam ve içerik şudur: Ulusal sınırlarımız içinde, her şeyden önce kendi kuvvetimize dayanarak varlığımızı korumakla ulusun ve ülkenin gerçek mutluluğuna ve refahına çalışmak...” (Nisan'ın 23. Cuma günü)
Nutuk, Mustafa Kemal Atatürk*

"Başlamak için en uygun zamanı beklersen hiç başlamayabilirsin; şimdi başla, şu anda bulunduğun yerden, elindekilerle başla."

Cesur Yeni Dünya, Aldous Huxley

Yıldızlı Gece resmi (The Starry Night) belki de gelmiş geçmiş en bilindik sanat eserlerinden biri. Hollandalı post-izlenimci ressam Vincent Van Gogh tarafından kariyerinin son demlerinde üretilen bu resim sanat tarihinde çok önemli bir yere sahip.

Vincent Van Gogh'un zihinsel rahatsızlıkları vardı ve hayatı büyük trajedilerle geçti. 1853'te doğan sanatçı 1889-1890 yılları arasında Fransa'da bir akıl hastanesinde yatarken 37 yaşında intihar etti.

Manzara, Van Gogh'un akıl hastanesindeki odasından görülen gerçek bir görüntü olsa da sanatçı resim yaparken gerçeğe pek sadık kalmamış durumda. Resimde görülen köy ve kilise kulesi tamamen sanatçının hayal gücüyle yaratılmış unsurlar. Yani onun odasından bakıldığında böyle bir köy ve kilise görülmemekteydi. Sanatçının bu unsurları memleketi Hollanda'nın mimarisinden esinlenerek çizdiği düşünülüyor sanat tarihçileri tarafından.

Bence yıldızlı gece tablosu Van Gogh'un ölümü arzularcasına çizdiği bir eserdir. Yıldızları ve ayı sarı renkte resmetme nedeni yeni bir ruh halinde olduğunu simgelemekte, Selvi ağacını ise ölümü simgeleyen siyah renkte alevler şeklinde çizmiştir. Selvi ağacı genelde mezarlıklarda bulunan ve ölümü simgeleyen bir ağaçtır. Ağacı, huzuru simgeleyen mavi gökyüzüne uzandırarak yeni ruh halinde ölümü arzuladığını ve ölümün onun için huzurlu olacağını düşünmüştür.

Eserin geniş açıdan ve yukarıdan çizilme sebebi ise elde ettiği gelişimin, hayat görüşünün ne kadar büyük ve kapsamlı olduğudur. İnsanlar Van Gogh'un bu eserini resmettiği zaman diliminde dinine olan bağlılığını yitirdiğini düşünür fakat bence Van Gogh inancından hala bir parça kaldığını belli etmek için kiliseye de eserinde yer vermiştir. Ya da belki de o kilise onun için küçük bir umudu da temsil ediyor olabilir

HASTALIK HASTASI MOLIÈRE

Bu eser Molière'e ait olduğundan tahmin edeceğimiz üzere tiyatral bir eserdir. Molière'in oyunlarının kurallaşmış veya kalıplaşmış özellikleri vardır.

Bir, güldürü olması. Oyunlarında her zaman bir kinaye, iğneleme, istihza vardır ve onu bazen teatral bir biçimde abartılı; bazen de kelime oyunlarında, günümüzde anlayamayacağımız dönem konularında, gizlenmiş bir biçimde verir.

İki, neticesinde bir tiyatro metni olduğundan karakterlerin niyetleri baştan bellidir, ne tip huyları var size en başından gösterilir, böylece neler olacağını absürt bir açıklıkla anlarsınız ve size sadece bunu bile bile okumaya/ izlemeye devam etmek kalır. Bakmayın böyle kötüleyen biçimde konuştuğuma, bu özellik onu komik yapan yegane şeydir, bir tiyatro sahnesinde oynandığında.

Üç, Molière bir nevi devletin adamıdır, belli bir süre kumpanyalar düzenleyip şehirler gezmişse de kariyerinin büyük bir bölümünü Paris'te kendi açtığı tiyatro sahnesinde gerçekleştirir, soylulardan en üst kesim ve kral onu izlemeye gider. Bundan mütevellit de genellikle kralı hoş etmek için türlü alengirlere başvurur.

Bu eserde de konunun ana temasının işlendiği bölümle değil; eserin konusuyla hiç alakası olmayan Prolog'larla başlayacaktır. Bu genellikle içinde kralın övüldüğü, kralı ve diğer soylu seyircileri oyundan önce hoş etmek, oyuna ısındırmak için yapılan küçük skeçlerdir.

Enstrümantal çalgılar ve bale gösterisi Prolog'a eşlik eder. Oyunun aralarında da yine konusuyla alakası olmayan "Ara oyunlar" verilecektir. Hastalık Hastası iki prologla başlar ve birisinde Kral Louis'in savaştan dönmesiyle, çoban aşıklar artık ülkede "aşk ve zevk"ten başka bir şey olmayacağını söyleyerek sevinirler. İkincisinde bir çoban kızının doktorlara karşı isyankar bir tiradını dinlediğimizde artık yavaş yavaş oyuna geçileceğinin sinyalini de alırız.

Oyunun konusu Argan denilen adamın hastalıklara kafayı takmış olmasıyla gelişir. Bu adam gerçekten hasta olsa da olmasa da her zaman kendince hastadır, bitkindir, bir yerlerinin ağrıdığından şikayet eder. Yani "Hastalık Hastası"dır.

Kızı Angélique, evlilik çağına gelmiştir ve çoktan gönlünde biri vardır fakat babasına açılmamaktadır. Béline denilen Argan'ın o öldükten sonra mirasının kendisine kalmasını isteyen ikinci karısı ve bütün oyun boyunca "müstehzi" kişiliğinde olup, olan durumları alaycı bir söylemle eleştiren evin hizmetçisi Toinette'le birlikte oyunun kemik kısmı gelişir. Bunun üstüne Argan'ın Angélique'i daha yeniyetme Tıp fakültesinden çıkmış ve doğru düzgün konuşmasını dahi bilmeyen biriyle evlendirmek istemesiyle olaylar iyice karman çorman hale gelir. Elbet ki yine Molière tarzında bu olaylar bir çözüme kavuşacaktır.

Bu oyunla ilgili yazı yazmak istemem her şeyden ziyade Hastalık Hastası'nın ayrı bir özelliği oluşu. Dönem şartları çok kötü, tıp içler acınasıydı. İnsanlar sokaklara çıkıp kendini doktor, eczacı olarak tanıtip kandırabiliyor, vebanın olduğu dönemler iyice de bir korkuluyordu. Zaten diplomalı eczacı, doktor da öyle cep yakıyordu ki halk değil varlıklı aileler bile doktor çağırıp çağırmamakta kararsız kalıyordu. Yaptıkları muayenenin de doğruluğu belirsiz, size yanlış tedavi uygulayıp "Anlayamamışız." bile diyebiliyorlardı ki bir şey söyleme hakkınız yoktu.

Hal böyleyken Molière oyununda bu trajikomik durumu ele aldı, doktorlar, eczacılar ve tıpla dalga geçti. Oyun da zaten bundan ibaretti bir nevi. Molière kendisi hem tiyatro yazarı ve oyuncusu olduğundan oyunda Argan'ı oynuyordu.

Bir bölümde Argan , abisi Béralde ile konuşurken Béralde doktorları aşağılar, Molière'in komedilerinden birini izlemesini önerir kardeşine. Argan büyük bir hiddetle doktor olsaydı Molière'e hasta halinde asla bakmayacağını, bir damla kanını bile almayacağını söyler.

Ne yazık ki Molière'in bu öngörüsü gerçekleşir çünkü bu oyunu oynarken fenalaşır, ölürken hiçbir doktor da yardımını kabul etmez. Hatta ölümünden sonra bazı hekimler, Tanrı'nın Molière'i cezalandırdığını ve böylece tıp fakültesinin intikamının alındığını dahi iddia etmiştir

ANILARIMIZ

Gözlerim görmese de seni
Anılarımız yaşar kalbimde
Sesin uzaklardan gelen tatlı bir
müzik gibi
İşler ruhumun en derinlerine

Seni gördüğüm zaman
Kalbim tekler benim
Seni düşündüğüm zaman
Çöküverir zihnim

Hayallerimin hepsi senin
Oldun benim her şeyim
Belki sen beni hiç özlemedin
Ama ben seni sonsuza kadar
özleyeceğim

*"Denizin salınışında bir
zalimlik, tehdit seziyordum.
İçimdeki kaygı dozu arttıkça,
ben de denizin pırıltılı
yüzeyini değil, karanlık
derinliklerini düşünmeye
başlamıştım."
Son Ada, Zülfü Lvaneli*

"Çocuk

*Güzel anılar gibi hüzünlü
Hüzünlü şarkılar gibi güzel"
Cemal Süreyya*

GÖZLERİN

Denizi izlerken
Aklıma gelir mavi gözlerin
Deyince tenime saçların
Heyecandan durur kalbim

Seni her zaman görebilmek
için
Hafızama kazıdım seni
Verseler dünyaları senin
için
Yine vazgeçiremezler
senden beni

Enes

DORIAN GRAY'IN PORTRESİ

“Basil Hallward, ben olduğumu sandığım kişidir; Lord Henry dünyanın ben sandığı kişidir; Dorian ise benim olmak istediğim kişidir, belki başka bir çağda...”

Dorian Gray'in Portresi Oscar Wilde'in yazmış olduğu tek romanıdır. Kendisi yerine tuvaldeki portresinin yaşlanması dileyen ve bu dileği gerçekleşince zevklerin cazip ve uçarı dünyasında giderek dibe batarken yozlaşan haz ve güzellik tutkunu yakışıklı bir adamı konu alır.

Dorian Gray gençliği ve alışılmadık güzelliğiyle insanları büyüleyen yüksek sınıfa mensup genç bir adamdır. Dorian'ın yakın iki arkadaşı vardır. Bunlardan biri ressam kişiliğe sahip içe dönük yaşayan ve sanatını hayatının merkezine koymuş Basil Hallward'dır. Basil'in gözünde Dorian hayran olunası güzelliği ve saflığıyla onu ve sanatını derinden sarsmış bir kişi. Şimdiye kadar çizmiş olduğu en muhteşem portre de işte Dorian Gray'in portresi. Diğer arkadaşı ise dışa dönük kişilik özellikleriyle hayata, olaylara ve insanlara karşı çok umursamaz tavırları olan zevk ve güzelliğin her şeyden üstün olduğunu savunan Lord Henry'dir. Lord Henry düşünceleriyle insanları etkisi altına almaktan hoşlanan bir karakter. Dorian ile tanışmasıyla onu etkilemiştir. Lord Henry ile karşılaştığında yirmili yaşlarında olan ve henüz kişiliği tam olarak oturmamış olan Dorian, Henry'nin etkisi altında kalmasıyla onun düşüncelerini benimser. Kitabın başında Basil'in Henry'i onunla tanıştırmak istememesinin sebebi de Dorian'ın saf güzelliğini lekeleyesinden korkmasıdır. Henry'nin Dorian'a bir gün bu gençliğini kaybedeceğini, güzelliğini yitireceğini söylemesi ve Basil'in yaptığı portresini de görmesiyle kendi yerine portresinin yaşlanması için bir dilekte bulunuyor. Böylece işlediği her günahın izi, kusurları ve yaşlanma belirtileri portre üzerine işlenirken kendisi ilk günkü kadar genç ve güzel kalmaya devam ediyor.

Fakat bu portre vicdanının aynası olmuşken yaptığı hiçbir şey onun kendi sonunu getirmesini engelleyemiyor.

İlayda

8.10 VAPURU

*Sesinde ne var biliyor musun
Bir bahçenin ortası var
Mavi ipek kış çiçeği
Sigara içmek için
Üst kata çıkıyorsun*

*Sesinde ne var biliyor musun
Uykusuz Türkçe var
İşinden memnun değilsin
Bu kenti sevmiyorsun
Bir adam gazetesini katlar*

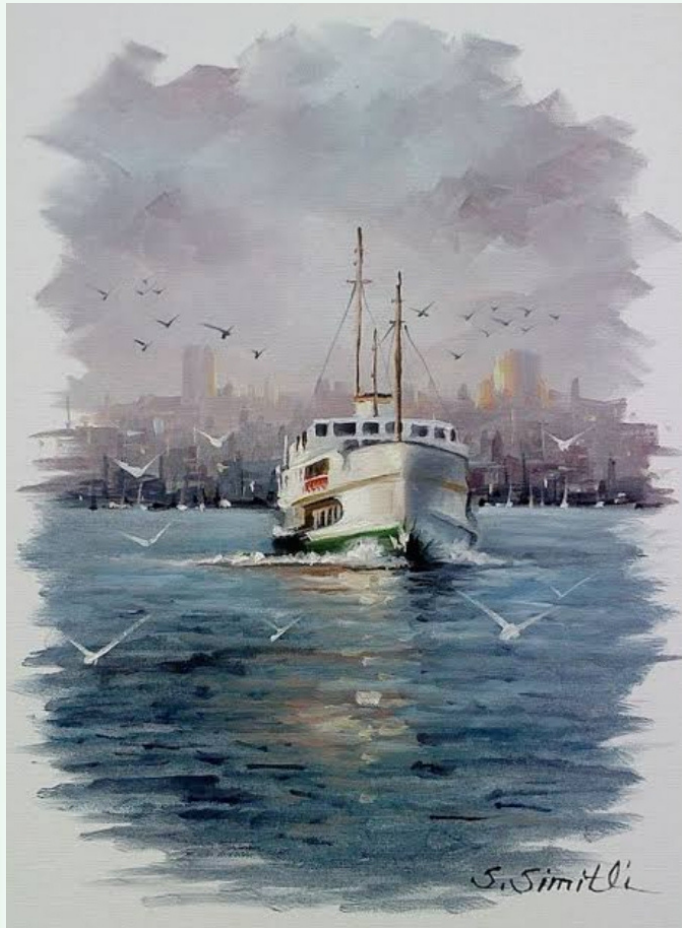
*Sesinde ne var biliyor musun
Eski öpüşler var
Banyonun buzlu camı
Birkaç gün görünmedin
Okul şarkıları var*

*Sesinde ne var biliyor musun
Ev dağınıklığı var
İki de bir elini başına götürüp
Rüzgarda dağılan yalnızlığını
Düzeltiliyorsun*

*Sesinde ne var biliyor musun
Söylemediğin sözcükler var
Küçücük şeyler belki
Ama günün bu saatinde
Anıt gibi dururlar*

*Sesinde ne var biliyor musun
Söylenmemiş sözcükler var*

Cemal Süreyya

Şiirin teması yaşanmamışlıklardır. Cemal Süreyya karşısındaki kişinin konuşmadıklarını anlatma yükümlülüğünü hissetmiş. Üstelik alışkanlıklarına ve içinden geçenlere kadar tanıdığına emin olduğu birisi bu kişi,

Hepimizin yorgun ve uykusuz Türkçesini gözler önüne sermiş. Ona göre sesimizde dağınık bir evin ve ailenin izleri, kendini anlatmaya yorgun bir dil, yorgun bir beden, yorgun bir şehir var. Bir melankoli var. Yılların getirisi bırakılamamış sigara ancak maviyle süslenmiş bir beden var.

Varlığımızın hapsoldüğü bu şehri, hayatımıza bedel biçilen işleri kaldıramayan insanlar var. Sanki gülümsemek ister gibi bir havası ancak içinde cenazesi var.

Hepimizin kalbinde kırıklar, her zaman yeni umutlar ve sevgilerinde eskiler var. Kimisinin hayatının unutulmaz ateşli bir anı kimisinin aşamadığı opak buzdan camları... Bizi büyüten bir kalp yarası hepimizde.

Ama içimizde hep o koşturan, sek sek oynayan çocuk şarkı söylemek istiyordu. Oysa şimdi ellerimiz saçlarımızda herkes kendi yalnızlığını düzeltiyor. Şimdi sesimizde söyleyemediğimiz sözcükler var. Gün içinde içimize atıp kendimizi maskeleydiğimiz sözcükler. Küçük bir anda söylenen 'neyse' var

Ve Cemal Süreyya söylenmeyenleri kendi sanatıyla söylüyor.

**Nerede kaybetmişsin yolunu
Çok olmuş kalkalı o vapur
Belli olmaz sağı solu
Bir varsa iki yok
Budur hayatın yolu**

Hazan

Eşitlik çok geniş bir kavramdır ve duruma göre değişen tanımları vardır. Sizinle beraber eşitliği çoğu duruma uygulanabilecek bir biçimde tanımlamaya çalışalım mı? Bence eşitlik, birden fazla bireyin aynı haklara, fırsatlara, kısıtlamalara sahip olması denilebilir. Her bireyin herhangi bir fark göz önünde bulunmaksızın aynı muameleye tutulmasıdır. Sizce bu tanım yeterli mi peki? Bence yeterli ancak bu tanımları günlük hayata yansıtabilir miyiz? Bu tanımları topluma uygulayıp herkesi eşit kılan bir kanun yazsak nasıl olur? Herkesin eşit olduğu bir toplum yaratabilir misiniz? İnsan ne kadar çok evet demek istese de bence cevap hayır. Ne kadar empatik olduğumuzu düşünelim bile fark etmediğimiz, gölgede kalmış kör noktalarımız var. Eğer bizi doğrudan etkilemiyorsa ve sorunu bize anlatabilecek birisi yoksa bu kör noktaları fark etmek zordur. Kiminin yetiştiği ortamdan kaynaklanan önyargıları vardır. Kimisi doğuştan gelen imtiyazlardan dolayı başkalarını görmezden gelebilir. Eşitsizliğe neden olan pek çok sistemik sorundan bahsedilebilir ancak ben bu metinde ekonomik sorunlardan ve emperyalizm gibi nedenlerden kaynaklanan uluslararası eşitsizlikten bahsetmek istiyorum.

Günümüzde eşitsizliğe sebebiyet veren en büyük neden ekonomik sınıflardır. Mutlaka duymuşsunuzdur; alt, orta, üst tabaka. Üst tabaka sermayeyi kontrol ederken diğerleri ise çalışarak ekonominin işlenmesini sağlar. Bu sınıf ayrımı kapitalist ideolojiden kaynaklanıp rekabetli, bireysel kazançta önem veren bir ortam yaratır. Jenerasyonlar arası birikim artar, sınıflar arası mesafe de genişler. Sosyal mobilité yavaşlar, insanlara doğuştan bir fiyat etiketi takılır. Şanslıysanız hayatta fazla ekonomik sıkıntı yaşamazsınız ve bu sistemin çarklarını döndüren bir parça haline gelirsiniz. Ne yazık ki insan doğduğu yeri, zamanı, aileyi seçemiyor. Bu gelir farkı sadece yaşam standardını etkilemez, kağıt üzerinde eşit olduğu durumlarda bile ayrıma neden olur.

İnsanların size bakışı değişir. Alt tabakadan birisini ele alalım. Sağlık sıkıntılarından dolayı çalışamaz hale gelmiş, tedavi görmesi için de çalışması gerekir. Sorununa çözümü olduğu halde gelirinin yetmezliği ve bazı durumlarda tıbbi maliyetlerin gelir için yüksek olmasından tedavi göremez. Onun hayatı diğerlerinden daha mı değersiz? Başka bir örnek ele alalım. Bu kişi elinden geldiği kadar çalışsa bile hayatta kalabilecek bir gelire sahip değil. Başka çare bulamayıp hırsızlığa yöneliyor. Hırsız deyince yanlış anlamayın, bu kişi zengin olma hayalleri için yapmıyor bunu. Sadece karnını doyurmayı amaçlıyor. Hırsızlık kötü bir şey, bunda hemfikiriz ancak bütün suçu bu kişinin üzerine atabilir miyiz. Onu yüzüstü bırakmış bir sistemde hayatta kalmaya çalışması tümüyle onun mu suçu? O kişi yakalandı diyelim. Adil bir şekilde yargılanır mı bu insan? Aynı suçu üst sınıftan birisi işlemiş olsaydı aynı cezayı mı alırdı?

Daha ciddi bir suç ele alalım. Varsayalım ki iki cinayet işlendi. Birisinde suçlu milyoner bir kişi iken diğer cinayeti işsiz, fakir birisi işledi. Milyoner ülkenin en iyi avukatlarını alabilirken fakir adamın böyle bir durumu yok. Sizce hakim bu iki kişiye aynı cezayı verir mi? Para ile gelen prestij ve kendilerini eşit bir şekilde savunamamalarından dolayı aynı cezaya tabi tutulacaklarını düşünmüyorum. Bu tür karşılaştırmaları farklı durumlarda da gözlemleyebiliriz. Tıp, eğitim, yaşam standartları, tutuklanma-yargılanma oranları; para sayesinde başkalarının önüne geçilebilen, özel muamele görülen her durum. Bu farkların ne kadarı bireyin faziletinden, emeğinden kaynaklanmaktadır? Üretim yollarının bireyler tarafından kontrol edilmesi ve nesiller arası servet birikimi, patron-işçi ilişkilerini modern feodaliteye dönüştürür. Lordların yerini CEO'lar aldı ve bu konumları sözde meritokrasi ile savunurlar. Bu sistem en başta bireyin emeğine dayandıysa bile o zamanlar geçmişte kaldı. Kapitalist bir toplumda insan bir birey olarak değil bir sayı olarak görülür. Bu türden stigmalar ve sistemik sorunlar çözülmediği sürece egaliteryen bir toplum oluşturulması söz konusu olamaz. Değişim bireysel hayır işleri ile sağlanamaz. Hayır işler ancak bozuk bir sistemin semptomlarını tedavi eder, onu düzeltmez. Gerçek değişim topluca çalışarak, alternatif yöntemler hakkında bilinçlenerek ve reformlara oluşturarak sağlanabilir.

Vergilerin harcandığı yerlere dikkat edip devleti sorumlu tutmak, sermayenin özel sektörün elinde olmasının engellenmesi gibi adımlarda bulunulmalıdır. İşçi birlikleri destekleyerek işçi haklarının savunulması bizim elimizde olan bir durum. Sosyal fonlara yatırımda bulunarak bireyi değil, toplumu yükseltmeliyiz. Bu yatırım sadece yaşam standardı ve güvencesini arttırmakta kalmaz, sirkülasyonda olan paraya katıldığından ekonomiye de olumlu bir etkisi olur. Büyük şirketler gözünde sadece tüketici olmaktan çıkarsak onları davranışlarına karşı sorumlu tutabiliriz. Örneğin Nestle "Su insan hakkı değildir." gibi argümanlarda bulunduğu onları durdurabilir olmalıyız. Toplumu kalkındırmak için bir yerde başlamak gerekir.

Başlamak için de öğrenmek için de bilgilendirmek gerekir.

Yapılması gerekenler bir iki paragrafta anlatılamaz, benim yazdıklarım ancak basitleştirilmiş örnekler. Siz de araştırıp ne türden değişimler yapılabileceği hakkında bir fikir sahibi olursanız küresel bir gelişim gösterebiliriz

Elbette kontrol edemeyeceğimiz durumlar da vardır. Yıllar boyunca sürmüş emperyalizm ve sömürgecilik bazı ülkeleri büyük bir dezavantajda bıraktı. Bölgeleri fakir ve istikrasızlaşmış bırakıp bütün sorumluluğu o bölgede yaşayanların üzerine yükledi. Bu tür sorunları çözmek uluslararası bir çaba gerektirir ve şu anki durumumuzda böyle bir şey yapabileceğimi düşünmüyorum.

Kendi içimizdeki sorunları çözerken, sorumlu kişileri seçip, o kişileri işlerini düzgün bir şekilde yerine getirildiğini denetlersek kim bilir, belki bir gün herkesin eşit olabileceği bir ortam oluştururuz. Her sistemin yararları ve zararları vardır ancak daha iyi olmayacağımız anlamına gelmez. Okuyun, araştırın, kendi çıkarımlarınıza varın.

Mert

Sol pano baştan çıkarılma ya da cennetten kovulma konularını değil, Havva'nın yaratılışını ve Adem'e İsa kılığındaki Tanrı tarafından sunuluşunu anlatır.

. Bir sunuş ile gerçekleşen bu tanışma bir anlamda ilişkinin kutsandığı anlamını taşır. Arkada bulunan ejderha ağacı ise "sonsuzluğun" sembolüdür.

Orta pano, tablonun özünü temsil etmektedir. Nitekim triptiğe ismini veren de bu geniş manzaralı panodur. Sağ pano, diğer panolarda çizdiği şehvete düşen ve sonsuz cehenneme sürüklenen günahkarları resmetmiştir.

Esere ilk baktığım zaman her ne kadar sadece karmaşık insan ve hayvan figürleriyle dolu birbiriyle herhangi bir bağdaştırma kuramamış olsam da

anlamlandıramadığım bir etki yarattı. Belirttiğim gibi eser üç ayrı panodan meydana geliyor ve sol pano olan Cennet Sahnesindeki İlk göze çarpan Adem ve Havva olsa da bence ondan ziyade daha kutsal ve daha özel bir anlam içeriyor .Bu panoda dikkatimi çeken tek boynuzlu atın anlamına baktığımda günahattan önceki saflığı; sağ tarafından yüzeye çıkan yaratıklar ve sürüngenlerin ise dünyaya sızan kötülüğü temsil etmesi de çok anlam katan bir detay.

Orta pano bakıldığında görülebileceği üzere tablonun öz panosu durumunda. Pano kendi içinde farklı yaşayışları ele almış hissiyatı verdi bana. Ön planında genelinde olduğu gibi çıplak insanlar tasvir edilmiş ve birbirleriyle bir şeyler yaşadıkları görülmekte. Bu metaforik olarak bana sadece hayatını zevkler üzerine devam ettiren kesme bir ithaf gibi geldi.

Gelelim sol pano yani Cehennem Panosuna. Bu panoda, diğer panolarda çizdiği şehvete düşen ve sonsuz cehenneme sürüklenen günahkarlar resmedilmiş.

Özellikle orta panoda resmedilen güzellik ve kusursuz şehvetin tam tersi bir yer tasvir edilmiş.

Hayvanlar değişerek ürkütücü varlıklara bürünmüş olduğu ve insanların acı çektiği bir ütöpik bir acı diyarı söz konusudur. Üç panoyu bir olarak ele alacak olursak; insanın geçmişindeki masumluğunu, dünya hayatının gösteriş ve zevk ilüzyonunu ve bu kadar güzelliğin sonucunda var olması muktedir olan cezayı görüyoruz.

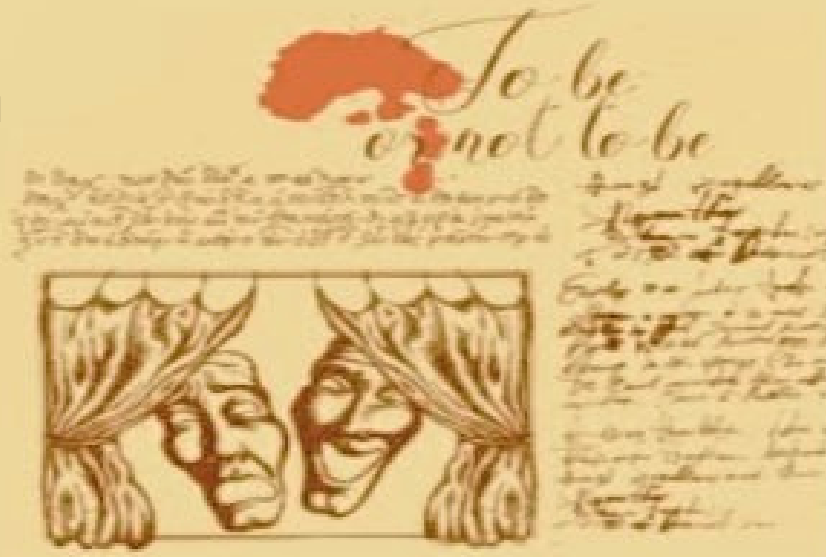
GECE TİYATRALI

İki kadının kısık kahkahası
Kulağıma çalınan romantik şarkıları
Art arda ağır hanım adımları
Paltoda damlalar, sokak lambaları
Caddenin başında iki beyefendi
fısıltısı
Rüzgârın uğultulu ıslığı
Apartmanın aralık unutuldu kapısı
Aralıkta üşümüş köpek hırıltısı
Ağırdan alan göz kapakları
Hanımlar girdi evlerine
Beyefendi son sözlerini söyledi
diğerine
Herbir canlı kendi köşesinde
dinlenmekte
Kararıyor her nefeste
Sessizleşen yağmurlu ve soğuk gece

Latife

Seni beklerken duydum saatin şiddetli sesini
Seni arzularken duydum kalp atışlarımın
kükremesini
Ve en çok da aşkımın kül oluşunu
Seni beklerken anladım sevgili

Sen ben sadece iki kişi
Gidelim gezelim her şehri
Yeni insanlar girsin hayatlarımıza
Tutamaz hiçbiri senin yerini

*"Onlara göre sözcüklerin yarattığı
bağ ve yükümlülük değil, gönül
bağı esastır."
Utopia*

Pastoral Senfoni

Andre Gide

İdealist bir köy papazı, bir başka köye cenazeye gidiyor ve gittiği evde kimsesiz kalmış görme engelli bir kız buluyor.

İlginç olan, bu kız, işitme engelli olan teyzesinin yanında büyüdüğü için, konuşmayı bilmiyor, en basit öğrenmelerden dahi mahrum kalıyor. Papaz, kızı evine getiriyor ve kendini, kızın eğitimine adıyor. Göremeyen bir insana, renklerin açıklığını, koyuluğunu anlatmak için müzikten faydalanılıyor.

Kör kızın, karısının ve oğlunun bu süreçteki ruh tahlillerinin aktarımı ve detaylardaki inceliklerle bezeli pastel tonlara hakim bu kitabın adı da; Beethoven'in Pastoral Senfoni adlı eserinden alıntıdır.

Kitapta, papazın anlattıkları günlük şekilde anlatılıyor. İlerleyen sayfalarda papaz kalbini genç kör kıza kaptırıyor ancak, oğlunun da kör kıza aşık olduğunu öğrenip, onu engellemeye çalışıyor. Ama papaz, kendi içinde fırtınalar, kasırgalarla savaşırken, tüm duyguları genç kör kıza olağan gelmektedir:

"Dostum, dostum. Kalbinizde ve yaşantınızda gereğinden çok yer kaplamış olduğumu görmelisiniz. Size geri geldiğimde, ilk gözüme çarpan gerçek bu oldu ya da herhalde benim tuttuğum yer bir başkasına aitti ve bu durum onu mutsuz ediyordu. Benim suçum bunun daha önce ayırımına varmamış olmam. Ya da ona karşın beni sevmenize izin vermemdi."

"Eğer gözleriniz görmeseydi, günahlarınız da olmayacaktı."

" Baba seni suçlamak bana düşmez, fakat bana yol gösteren senin yanlıştın oldu."

Psikolojik tahlillerin oldukça yalın bir dille anlatıldığı kitap, kısa, akıcı ve sürpriz bir sona sahip.

"Çocukluktan beri yapmak istediğimiz bir sürü şeyi yapmaktan, sadece etrafımızdakiler "bu işi yapamaz" dediği için, kim bilir kaç kere vazgeçmişizdir..."

Gözü görmediği için dünyayı çok güzel düşünmüştü, günahın olmadığı, insanların birbirini üzmediği bir dünya. Fakat en büyük günahı kendisinin işlediğini, nerdeyse bir aileyi yıktığını ancak gözleri açılınca anladı. Rahip, doktor arkadaşı sayesinde kızın görmesi üzerine onun masumiyetini kaybettiğini düşünür.

"Günah tekrar canlandı ve ben şimdi öldüm."

Yasak bir aşk ve ölümle biten bir son.

Bu tabloyla karşı karşıya kaldığımız ilk anda gözlerimizin incelemesi ve irdelemesi gereken çok şey olduğunu görüyoruz. Aslında biz herkesçe bilinen bu tablonun hikayesini bilmesek de gördüklerimizle birçok sırrına muktedir olabiliriz.

Öncelikle burada ne görüyoruz? Dehşetle bakan ve bu korku-merak dolu bakışlarını tek bir noktaya yoğunlaştıran bir kalabalık. Baktıkları yerde de kümelenmiş gri bulutların ucunda bir el, kutsal bir yanı olduğu anlaşılıyor çünkü yazdığı yerler de belli bir ışık huzmesi yazılarını aydınlatıyor. Ortadaki altın çanak, çömlekten ve insanların özenli giysilerinden soylu veya varlıklı kimseler olduğu aşikar. Aslında pek çok şey böylelikle ortaya çıktı.

Şimdi tablonun genel özelliklerine ve hikayesine dönelim ve gerçeği detaylarıyla öğrenelim. Hollandalı ressam Rembrandt tarafından çizilen bu "Barok" dönemi eser, konusunu aslında Eski Ahit'in Danyal Kitabı'ndan alır. Hikayeye göre, Babil Kralı Nebukadnezar'ın oğlu Belşazzar, ülkesi Pers işgali altında olmasına rağmen sarayda büyük bir ziyafet vermiştir. Belşazzar ziyafette babasının Kudüs'teki Yahudi Tapınağı'nı istilasına zamana kalan, Yahudiler'den çaldığı kutsal altın ve gümüş yemek takımlarını kullanır. Kibirden gözü dönmüş olan Belşazzar aynı zamanda bu kutsal çanaklarda şarap ikram etme saygısızlığını da hiç utanıp çekinmeden gerçekleştirir.

Fakat ziyafetin ortasında sarayın duvarında bir el belirir ve havada süzülerek duvara İbranice bir yazı yazar. Ziyafetin tüm misafirleri, Belşazzar da dahil, bu sıradışı olay karşısında donakalır. Üstüne üstlük, duvara yazılan İbranice yazının (Mene, Tekel, Feres) ne anlama geldiğini, Belşazzar'ın danışmanları dahil, kimse çözemez. Belşazzar'ın eşi, kocasına bilgeliği ile ünlü bir Yahudi olan Danyal'den yardım almasını öğütler. Saraya gelen Danyal, Belşazzar'a babası Nebukadnezar'ın başına neler geldiğini; Tanrı'ya karşı gelen babasının Tanrı tarafından nasıl devrildiğini ve sonunda nasıl Tanrı'nın insanlar üzerindeki hükümdarlığını kabul etmek durumunda kaldığını hatırlatır.

Belşazzar'ın da benzer şekilde Tanrı'ya karşı geldiğini, bu yüzden söz konusu "eli" Tanrı'nın gönderdiğini açıklayan Danyal, yazıyı çevirmeye başlar: **"Tanrı krallığının günlerini sona erdirdi/ Tartıldın ve eksik bulundun/ Krallığın Medler'e ve Persler'e verildi."**

Aynı gece Belşazzar öldürülür, Medler ve Persler Babil Krallığı topraklarını aralarında bölüşürler. Rembrandt hikayenin kırılma noktasını ve bir nevi en can alıcı yerini, yani Belşazzar'ın şaşkınlık ve korku ile masadan kalkarak arkadaki yazı yazan ele baktığı anı resmetmiştir. Bu ani kalkış sırasında kadehini devirdiği de resimdeki küçük ama önemli ayrıntılardan biridir. Konuklar da bu şaşkınlıklarını gayet açıkça bize yani seyircilere sergilerler

Eserin sağındaki kadın da Belşazzar gibi şaşkınlıktan elindeki kadehten içkiyi dökmektedir. Eserde Belşazzar'ın maddi hırsı, Yahudi tapınaklarında ayinlerde kullanılan bu kutsal takımlara saygısızca davranıp onları sadece altın eşyalar olarak değerlendirmesi, ters çevrilmiş bombeli altın kabın üstüne koyduğu eli ile vurgulanmıştır. Sağ üst kısımda görülen el ise karanlıklar içinde olan gri kümeli bulutlardan ışıklı bir biçimde çıkmış, İbranice harfler yazdığını görmekteyiz. Rembrandt bu yazı için, bir haham arkadaşından aldığı kitabı kullanmıştır, Ancak İbranice normalde sağdan sola şeklinde yazıldığı halde burada yukarıdan aşağı ve sola doğru ilerleyen kolonlar halinde yazmıştır. Bu betimleme Rembrandt'ın bilinçsizce yaptığı bir yanlış mı yoksa Belşazzar'ın danışmanlarının yazıyı çözememesinin nedeni olarak mı karşımıza çıkardı, bilemiyoruz.

Eserdeki figürlerin özellikle Barok dönem insanların kıyafetlerine sahip olduğunu görüyoruz. (Gösterişli, bol işlemeli, ağır elbiseler)

Bununla beraber Belşazzar'ın üzerindeki işlemeli kaftan ve başındaki taçla birleştirilmiş sarığı ile daha çok bir Osmanlı kıyafeti taşır. Rembrandt, Osmanlı Sultanı 2. Murat'ın bir gravüründen kopyaladığı bu görünüm, esere doğu medeniyetine dönük bir hava katabilmek içindir.

Benim fikrime gelecek olursak en takdir ettiğim yer; burada tablonun ve hikayenin asıl karakteri, Belşazzar'ın yüz ifadesinden, mimiklerinden tutun da ellerinin konumuna kadar her şey ayrıntıyla resmedilmiş. Yüzündeki o korku dolu ifadeye rağmen hala bir elinin değerli eşyalarda olması son ana kadar kibirliliği ve çokbilmişliğinden vazgeçmeyeceğinin işaretidir. Yani yaşadığı o olağanüstü sahneye büyüklükte bir çelişkiyle hâlâ kendisinden güçlü bir hükümdar, kişi, varlık tanımamaktadır. Araştırdığım yerlerde hiçbir şey bulamamakla birlikte en arkada diğer şaşkın topluluğa karşın sadece canı sıkın görünen, ağızda flüt tarzı bir müzik aleti keza başka bir alet olan bir adam(?) görürüz. Diğer figürlere ve Belşazzar'a karşıt olarak farklı resimlendirilmiş bu kişiyi, belki bir melek, elçi ya da başlarına ne geleceğini bilen bir insanoğlu/ Yahudi olarak addedebilir miyiz? Bu ve bunun gibi benim göremediğim birçok gizem var bu tabloda; Londra, "National Gallery"(Ulusal Galeri)de günümüzde yer almakla birlikte. Diyebileceğimiz şey; bir tabloda ne kadar şey açıklanırsa açıklansın hep bir şeyler eksik kalıyor, o taraflar da belki sanatçının kendi kendine kurduğu şifreler, kodlar oluyor. Belşazzar'ın Ziyafeti de bir çok çözülmüş şifreleri ile birlikte hala tamamlanmamış ve tamamlanamayacak bir puzzle gibi gözüküyor.

Girift mahfaza

Huzur dolduran gözlerine bakmak
Sıkı sıkı sarılan kollarında olmak
Hayata tutunmak gibi bazen
Ellerini tutmak

Her gün ayrı aşık olmak sana
Her gülüşünü başka sevebilmek
Bir fotoğrafa sarılıp uyumak
Öyle bir sevmek bendeki

Şimdi gözlerimde bulutlar
Yağacak damla damla şiirlerime
Akacak gözyaşlarım fotoğrafına
Dokunmaya kıyamadığım sana

Bazen bir şarkının sözlerinde takılmak
düşünmek seni yıldızlara bakarak
Bazen bir dakikayı bir saat yapmak
Ama her zaman aklımda sen kalarak

Sadece sen ol kafamın içinde
gülücük saçan çocuk gibi koştur
Durdurmam seni, durduramam
Çünkü seni seviyorum

Karavelli

*"Uçurumlar birleştirir büyük
tepeleri"*

Cemal Süreyya

Gözlerine bakınca anlıyorum
Dünya neresi ben neredeyim?
Senin olunca anlıyorum
Yaşam nedir ben kimim?

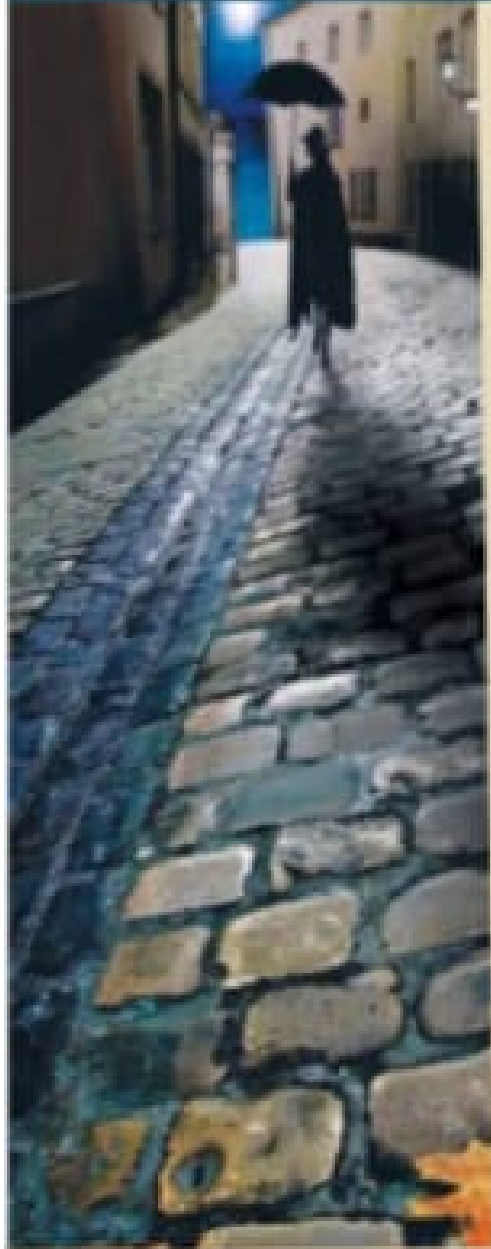
Boncuk

*"Kim istemez mutlu
olmayı,
Mutsuzluğa da var
mısın?"*

Cemal Süreyya

Livaneli

SERENAD

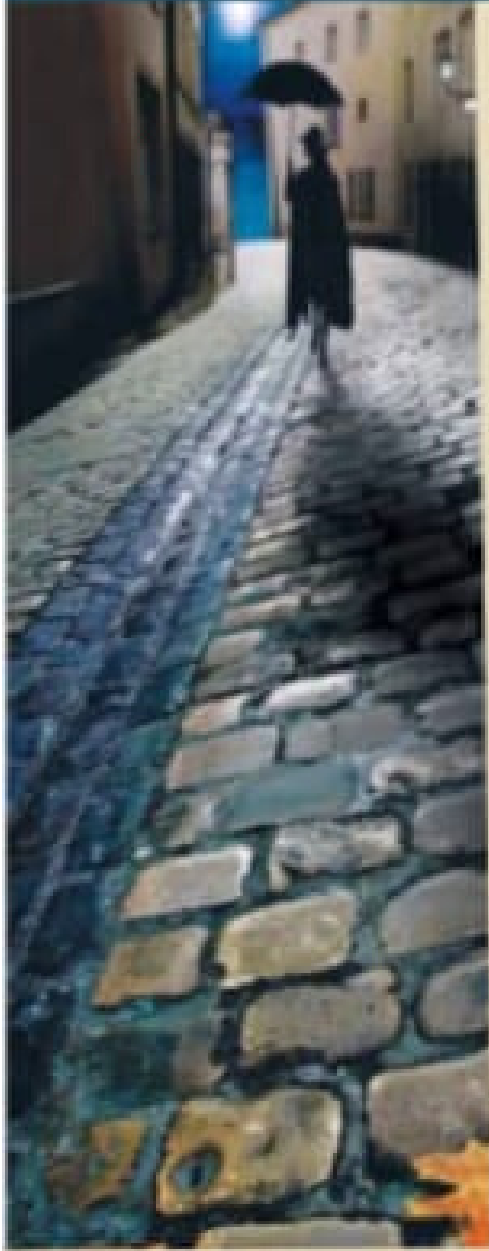
Zülfi Livaneli'nin Serenad'ı her okuyucunun sevecek bir şey bulabileceği bir kitaptır. Merak, heyecan, hüzün... Livaneli şahane üslubu ile sizi hiç sıkmayacak bir biçimde farklı duyguları yaşıyor. Kitap bütün gizem kartlarını önünüze koyup teker teker açarken sizde son sayfasına kadar ilgi uyandırmayı başarır. Bunun sonucunda ara vermeden, ateşin kağıdı yaktığı gibi okuyucu da kitabı, farkına bile varmadan hızlıca bitirmesine neden oluyor.

Serenad tarihi kurgu romanı olup İkinci Dünya Savaşı ve Struma Faciası etrafında canlı ve inandırıcı karakterlerin hikayesini anlatır. Kitabın ana karakterleri olan Maya ve Profesör Wagner'e kolaylıkla bağlanıp acılarını, mutluluklarını, kısacası hayatlarını sanki onların yanındaymış gibi beraber yaşamanızı sağlıyor. Karakterler başından geçen olaylar haricinde Livaneli kitapta pek çok toplumsal soruna değinip savaşın acı gerçeklerini anlatır.

Dünya savaşlarını konu alan çoğu kitap ya muharebeden muhabereye koşan askerleri ya da bu zor zamanlarda hayatta kalmaya çalışan toplumu anlatır. Serenad diğerlerini, hayatta kalanların şahit oldukları zulüm ve acı ardından yaşamlarına devam ettirmelerini anlatır. Kendileri için en değerli şeyi kaybedip yaşama isteklerini de kaybedenler, kendilerine en yakın olanların gülümsemeleri arkasında gizlenen yara izlerini bilmeyenler... Bu kitap düşünebileceğiniz her bakış açısından size sarıcı bir hikaye sunar. Savaş dönemi sıkıntılar yanı sıra günlük yaşantılarımızda da yaşadığımız sorunlar, sosyal sıkıntılar ve bütün bunların algılanmasını Maya Duran karakteri ile anlatır. 2001 yılında geçerek; modernleşmekte olan Türkiye'nin bu süreç içerisinde yaptıklarını eleştirmekten, nesiller arası farka da dokunmaktan kaçınmaz.

Livaneli

SERENAD

Aynı zamanda Serenad her şeyin siyah beyaz olmadığını, bir tarafın hep doğru diğer tarafın hep yanlış olmadığını da başarılı bir biçimde belirtir. İnsanların kendi zihin sağlığı için olayları görmezden geldiğini, ona sunulan ilk kolay çıkışı seçebileceğini gösterir. Bu görmezden gelmeler ile büyüyen kişiler, bu kötülükleri fark edenler arasındaki ideolojik çatışmaları ve bu çatışmaların topluma olan etkilerini canlandırır. Dünya savaşları sadece geçmişte değildir, günümüz dünyasında etkilerini göstermeye devam eder. Suya düşmüş bir taşın arkasından gelen dalgalanmalar gibi bu tür olaylar da etkilerini tekrar ve tekrar gösterir.

Bu kitap üzerine daha çok konuşulabilir. Tekrar ve tekrar okuyup her seferinde farketmediğin çıkarımlara ulaştırır bu kitap. Belki bunlar Livaneli'nin pek çok düşünceyi ilgi çekici bir olay örgüsüne sarma yeteneğinden, belki de istemsizce yazısına yansımış kişiliğidir. Bu kitabı okuyup, üzerinize düşünmenizi tavsiye ediyorum.

Eğer bir çıkarıma varmazsınız bile aşırı ilginç ve iyi yazılmış bir roman okumuş olursunuz. Emin olun bu kitabı okuduğunuza pişman olmazsınız.

"İnsanların kendi milletini veya kendi inancını diğerlerinden daha üstün görmesi, ne korkunç olaylara, ne büyük acılara neden oluyordu bu dünyada!"

"Doğrudur; kitap okumak karın doyurmuyor. Ancak karnı tok, beyni boş adamlardan çektiğimiz kadar hiç kimseden çekmedik."

Helios

Ben güze aşırken
Girdin hayatıma helios.
Hayat ölüm ve yaşam iken
Yalnızca çürümieyi seven ben.
(Şimdi ise (senin ışığıyla))
Sarı papatyalar açıyor
Mezarlıklarında gece yarılarında

*" Ondan bir sayfa okuduğum vakit
yıldızlarla dolu mavi bir yaz gecesi
seyretmiş gibi gönlüm açılırdı."*

*Sönmüş Yıldızlar,
Reşat Nuri Güntekin*

Kalbim seyircisiz orkestra
Yalnız sessizce
Bir adım uzağında
Bilmediğim için gizemini
Bir bahar güneşi kokusu
Ve tadı var dimağında

Ve sonbahar yavaş yavaş açtı
çiçeklerini
Kokuları soldurur günün güneşini
Sarı şemsiyeli bir silüetti
Saçlarının kokusunu bıraktı geçti

Adım adım eziliyor ölü ağaçlar
Çatırtı sesi ve bir soğuk esinti
Kestane kokusu var sokakta
Sarı şemsiyeli kız orada

Elindeki bir küçük çiçeği
Hengamede onu da yitirdi
Işık ışık döküldü saçlarından
Adımları ardında bıraktı gitti

Hazan

Zaman, öngörülebilir evrende tek değiştirilemeyen şey. Peki değiştiremiyorsak onu nasıl yönetebiliriz. Zamanın kavramını değerini hepimiz biliyoruz herkesin bir tecrübesi olmuştur.

Burada önemli olan zamanı nasıl değerlendirdiğimiz. Örneğin bunu çalışmak için yapıyorsak, yani günümüzü çalışmaya göre ayarlarsak dinlendiğimiz zaman kendimizi kötü hissetmemeli şöyle düşünmeliyiz biz gerektiği kadar dinlenirsek daha verimli çalışabiliriz. Ama elbette bunu abartmamalıyız.

Zamanın tek önemi elbette yönetim değildir. Zamanın mekanla ilgisi bizim düşündüğümüzden çok daha ötede. Zamansız mekan olmaz.

Örneğin uzay-zamandan örnek verelim. Işık biliyorsunuz ki ilerler ve biz sadece zamanın bize gösterdiği kadar, ışığın ilerleyebildiği kadar görebiliriz, duyabiliriz. Bir başka örnek biz birbirimizle iletişime geçerken bile beynimizin alınan verileri işleyip oluşturduğu tepkiyi karşımızdaki insana iletip o insanın bize aynı şekilde komutlar vermesini bekliyoruz. Bu sırada geçen zamanın hepsini değerlendirdiğimizde hiç azımsanacak bir değer değil.

Peki bir de şunu düşünelim gelecekte teknolojinin çok geliştiği çoklu gezegen sistemine geçtiğimiz ve zamanın belki de hiç olmadığı kadar değerli olduğu bir zamanda, zaman nasıl daha çok kontrol edilebilir?

Bunu 2021 yılında, teknolojinin bilgisayarların ve gezegenin gelişmediği bu yılda, söylemek maalesef mümkün değil. Ama mümkün olacak.

İleride bir gün; belki birkaç yüzyıl sonra, belki hiçbir zaman ama 'İnsanoğlunun inanıp yapamayacağı hiçbir şey yok.' demek olacağına olan inancım için doğru bir ifade ediş olabilir.

Bu bana göre ilerlememiz için bir motivasyon sözü. Ve insan motive olmalı. Buna karşı değilim ama bir amacı yapmak için onu aynı yoldan tekrar tekrar denemektense, onun için var olan alternatif yollardan daha hızlı ve daha kolay yapmak daha iyidir. Bir şeyi her zaman kolay yoldan yapmak iyidir de diyemeyiz maalesef.

Bazı kişilerde şöyle bir algı var: "Zoru yaparsan kolayı zaten yapmışsın demektir." Bence bu tamamen bir aldatmaca. İnsanın zoru yapmak dediği şey; eğer kolay olan geliştirilmiş ve üstüne çeşitli terimler, olaylar, anlamlar katılmışsa ve biz buna zor diyorsak bu zor değil, aslında kolaydır. Fakat buradaki zorluk karmaşanın içinde soru bulmaktır. Bu yüzden bence soruyla hiçbir ilgisi yok. Soruyu çözenin anlama ve kavrama zekasında sorunlar olduğunu düşünmek daha mantıklı olacaktır. Aslında bu konu sadece soru çözmek ya da ilk akla gelen seçenek gibi öğrencilikle ilişkilendirilmemeli. Yaşayan ve düşünen her insan öğrenir, öğretir. İnsanı insan yapan en önemli özelliklerinden biridir. Hayatın pek çok yerinde karşımıza çıktı ve çıkacak bunu böyle düşünmeliyiz.

Bir gün çok değerli ve anlamlı bir söz okumuştum şöyle yazıyordu: "Zorluklar hayatımızın bileği taşıdır. Biz onlara sürtüne sürtüne keskinleşiriz."

İşte tam da bu zorluklar sizi güçlendirir tabii eğer zorluklar size ağır gelmeye ve bileğinizi kırmaya başladıysa, işte orada aslında yine sizi keskinleştiriyor. Size yardım almayı öğretmeye çalışıyor belki de. İşte bu yüzden şunu aklınızdan hiç çıkarmayın her şeyin bir amacı vardır. Ama her şeyin bir nedeni olmak zorunda değil. Önünüze bakın hayatı keyfinizce yaşayın. Bir psikologdan duymuştum:

"İnsan sosyal bir varlıktır; toplu yaşamamla hayatta kalmaya kodlanmış beyinlere sahiptir."

*Sahte hayatların içinde
yaşayarak nasıl varılır hakikate!
(Aşkın Gözyaşları 1 Tebrizli
Şems)*

Herkesin ihtiyacı farklıdır. Biz şuan gelecekteki teknolojinin hayalini kuruyor ve o ya da bu sebeplerle yapılmasını istiyorsak, bu en temelde gezegenimizin ömrünün biteceği ve farklı gezegenlere ihtiyaç duyacağımız içindir.

Evet şuan size çok abartı geliyor. Nasıl yani, bugün ihtiyaç dediğimiz ve gelecek hayalimizi süsleyen onca şey gezegenimizle mi ilgili? Keşke böyle bir bağlantı kurulmasaydı ve başka bir gezegene ihtiyaç duymasaydık.

2045'te dünya genelinin su kıtlığı çekeceğini, radyasyondan çoğu insanın öleceğini ve bazılarının sınıf farklılıkları gerekçesiyle açlığa ve ölüme terk edileceğini düşünürsek daha fazla neden bulabiliriz.

Zamanın sürprizleri belli olmaz. Geleceğe hep güneşli bir gün gibi bakmalı ancak yanımıza şemsiye almalıyız. Bundan 100 yıl önce kim düşünebilirdi insanların genetik kodlarının düzenlenebileceğini, kilometreler ötesinden dünyanın en büyük veri bankasından dosya aktarılabileceğini? Hayal dahi edilemezdi. Oysa etrafınıza bir bakın. Evet işte bu zamanın oyunu! Zamanla ilgili her zaman hatırlamamız gereken iki sır:

1. Değiştiremeyeceğin tek şey zamandır. Başka herhangi bir şey için hala bir zamanın var. Zamanını iyi değerlendir ve onu başar, başarmak sana atalarından miras.
2. Zamanı asla geri döndüremezsin. Pişman olacağın bir şey yapma. Eğer yaparsan unutma altın çağdasın ve hayatın hala senin.

Nazem

Neden bu kadar zaman hayatta kaldık sanıyoruz? Atalarımız böyle yaşadı, böyle başarabildi. Buna uymayanlar olmadı mı?

Elbette oldu. Fakat bu uyumsuzluğa sahip insanlar zaman yenilgisine düştü. Genler fiziksel özellikler aktarabildiği gibi bazı bilgileri de aktarıyor. Biz de bu yüzden toplu yaşıyoruz. Bunun kesinliğini bilemeyecek olma olasılığımız var. Başta dediğim gibi zaman geri döndürülemez, zaman değiştirilemez. Maalesef bu böyle. Öngörülebilir evrenin kanunu bu en azından.

Bizim gibi ve sizin gibi bazen çoğu insan bunu düşünür. Keşke şu zamanda yaşasaydım keşke bu zamana geri dönebilseydim, der. Ama şunu kabul etmemiz lazım. Ne kadar ait hissedemsek de biz şuan altın çağda yaşıyoruz. Her ihtiyacımıza ulaşma imkanımız var. Hatta ihtiyaç olmayan çoğu şeye bile. Ancak temel ihtiyacın dışındaki birçok şey için, eğer bir şey geliyor ve isteniyorsa bu mutlaka ihtiyaçtır.

“Mutluluğumuz ve acılarımız da genellikle çevremizdeki nesnelere ve insanlardan kaynaklıdır. Bu yüzden, hiçbir şey yalnızlıktan daha tehlikeli değildir.”
Genç Werther’in Acıları

“Sıcak bir İspanya gecesinde ansızın yatağımdan uyandım ve yarı uykulu gözlerimle etrafıma bir bakındım, sıcaktan erimiş kötü kokulu kamamber peyniri ve duvarda asılı duran saat gördüğüm ilk şeyler oldu.”

Belleğin Azmi, diğer bir adıyla Eriyen Saatler sürrealist ressam Salvador Dalí'nin en ünlü eseridir . Bu eserde Dalí'nin Freud'un “Rüyaların Yorumu” adlı kitabından ve Einstein'ın 1930'lu yıllarda ortaya attığı Genel Görelilik ve İzafiyet Teorisi kavramlarından etkilendiği düşünülmektedir. Resmin ön tarafındaki yerde ölü gibi yatan absürt nesne ve eriyen saatler bilinçaltını vurgularken resmin arkasında yer alan İspanya'nın Katalonya Bölgesi'nde yer alan Port Lligat limanı, deniz ve dağ gerçekliği vurgulamaktadır. Bazı teorilere göre resmin ortasındaki dağınık nesne Dalí'yi temsil etmektedir. Resmin solundaki eriyen saat üzerindeki sinek zaman içindeki tükenmeyi simgelerken karıncalar ise çürümeyi temsil eder. Kuruyan ağaç da ölümü simgelemektedir. Resmin arkasındaki deniz uçsuzluğu temsil ederken eriyen saatlerde ise zamanın mekândan bağımsızlığı ön plana çıkarılmıştır. Farkında olmadan ilerleyen sonsuz zamanın içinde iz bırakmadan eriyip kaybolan bir parçadır. İnsanlar ve zaman insanların sandığından daha dirençsizdir.

Siyah İnci

ANNA SEWELL

“İnsanlar sanıyorlar ki, ‘Ah! Bilmiyordum, kötü bir niyetim yoktu,’ deyince her şey yoluna giriveriyor.”

Siyah İnci, Anna Sewell tarafından insanların hayvanlara işkence ettikleri, zor kullandıkları, ağır işlerde hayvanların canları çıkıncaya kadar çalıştırdıkları bir zamanda yazıldı. Çok uzak bir tarihte değil yani, bizimkine yakın ve benzer. Kitap, Siyah İnci adlı bir atın yaşamını, başına gelen acıları, zorlukları ve başına gelen iyi olayları anlatıyor. Hatta sadece Siyah İnci değil yazıldığı tarihte yaşayan birçok hayvanın insanlar tarafından gördüğü zorlukları önümüze seriyor. Tabi en çok da Siyah İnci'nin. Kitapta bu zorlukların neredeyse hepsi olabildiğince uç noktalarda yaşanıyor. Yani Siyah İnci'nin satıldığı yeni sahibi ya çok iyi yürekli, hayvanlara iyi davranan ve onlara düşkün bir insan oluyor ya da çok kötü yürekli, hayvanlara sürekli çalışması gereken et muamelesi yapan ve onları canları çıkıncaya kadar çalıştıran bir insan oluyor. Ortası yok yani. Aslında böyle bir durumun ortası olmaması, insanların kitabı okurken kendilerini kitaptaki hayvanların yerine koyunca hayvanların yaşadıkları zorlukları daha rahat anlamalarını sağlıyor. Kitabın bir de yazı dili ve üslubu var ki en güzel kısımlarından biri de bu ikisi. Kitabın yazı dili sade ve üslubu çok akıcı, kitap çok rahat bir şekilde okunabiliyor ve de kitap son derece sürükleyici. Okurken hiç bitmemesi istenecek türden güzel bir kitaptır kendisi.

Null

Güneş körpe portakallar gibi belirirken paltomu giyerek fular ile saçlarımı alelade bağladım. Miniğim Yelda taşlara takılarak yürüyordu.

Sıra sıra bitişik evlerle dizili taş yol, rastgele dizilmiş edasıyla boşluklu ve girintili çıkıntılıydı. Apartmanlar da taşlar gibi düzensizdi. Taşları severdim ama evler özensizdi. Kendini es ten uzaklaşmış sanan kibirli ve saf ben bunca zaman sonra yolundayım. Yüzüme çarpan serin rüzgar gözlerimi yaşartırken ada hayaleti gülümseyerek şapkasını yüzüne indirmiş bacak bacak üstüne atarak kayıtsızca denizi seyrediyor.

“Rahatsız ediyorsunuz.”

“Rahat etmeye gidiyordun sen de heh heh heh... Kızın pek şirin bu arada.”

“Ona ne söz.”

“Kaç yıl geçti?”

“On bir yıl ve birkaç ay...Hadi on iki diyelim.”

“On iki! Kaç yaşında oldun peki yirmi otuz kırk!”

“Otuz küsür.”

“Genç gösteriyorsun.”

“Gencim.”

Dalgalar milyonlarca minik kabarcığa parçalanıyor...bulut ve dalga sinsisi...her saniye silinen gemi, kaybolan görünmez isi...bir avuç yaşam deniz, sis yelkeni ben deniz...

*“Milyonluk şehirlerde de yaşasa, insanoğlunun içinde yalnızlık,
kendi içine çekilme, sinme günleri doludur.”*

Havuz Başı, Sait Faik Abasıyanık

Latife

Şimdi gitme gurup kapıda
Kalırsın yol ortasında
Karanlıklar ardında

Az daha, çökecek kiri gecenin
Yem olur ellerin, dizlerin
Kurda kuşa, zalime soysuza

Şimdi gitme,
En azından şafağı bekle
Biraz daha kal yan odamda

Belki bir gece daha,
Biraz daha zaman
İkna ederim seni buraya

Benimle kalma, bırak gideyim
Yalnız evimizi bırakma
Seni bilsem kafi bana

Şimdi gitme nolarsun
Karanlıklar yer gözlerini
Gitme, içimi kemirir korkun

Kir olur yüzün, ellerin dumanlar
ardında

Beni bununla yaşatma
Bırak sefalet içinde gebereyim
Sen evimizi bırakma

Yabancılar dolanıyor içinde evin
Ne zaman açılrsa sözcüklerim
Katran gibi çıkıyor sesim
İs kaplanıyor camlar konuştuğça
insanlar
Biri buna artık (bir) dur desin

Hazan

Hayvanlar...

Sokakta görüldüğünde yüzlerine bakılmayıp taşlarla ve sopalarla uzaklaştırılan, kavurucu sıcakta bir kap suyu zor bulan kedi ve köpekler; yoğun şartlar altında sürekli kendilerine araba çektirilen güzelim atlar ve daha niceleri...

“Korku cezadan çok daha beterdir, çünkü ceza bellidir, ağır da olsa, hafif de, hiçbir zaman belirsizliğin dehşeti kadar, o sonsuz gerilimin ürkünçlüğü kadar kötü değildir.”

Korku, Stefan Zweig

Şüphesiz ki insanların eskiden beri en çok ihtiyaç duyduğu, duyacağı ama sözde medenilerin kendilerine kötü davrandığı hayvanlar...

Hayvanlarla aramızdaki ilişkiler çok eskilere dayanır, bunu zaten herkes biliyor. Asıl olay günümüzde bitiyor. Yeni modern dünyamızda hayvanlarla ilişkiler çok küçük yaşlarda başlar. İşte tüm olayın tohumları burada atılıyor.

Küçük bir çocuk, çevresindeki insanların hareketlerini kopyalayarak öğrenir. Burada mahallemizin teyzeleri biz fark etmesek de büyük önem taşır. Bu teyzelerimiz, genellikle bir hayvan gördüklerinde, mesela en basiti kedi olsun, hemen antik çağlardan kaldığını düşündüğümüz bir dili hızlıca konuşarak hayvanı kovarlar. Çocuklara da bunu öğretirler. “Sokak hayvanlarına yaklaşmayın, bit var, pire var, kuduz var...” derler dururlar.

Bu, onlarca örnekten sadece bir tanesi ve en yaygınlarından biridir. Kedilere, köpeklere taş atarak hayvanların vücutlarında irili ufaklı bir sürü yaraya sebebiyet veren çocuklar da var. Bu çocuklardan tutun, hayvanlara zevkine işkence eden insanlardan deminki teyzelere... Teyzelerden tutun arabasını dikkatsizce sürüp hayvanlara dikkat etmeyerek değersiz çöp parçaları gibi ezen ve ardına bile bakmadan devam eden adamlara, bu adamlardan tutunda daha yırtıcı ve cesur gözüksün diye köpeklerin kuyruklarını ve kulaklarını kesen insanlara kadar her çeşitten insana örnek verilebilir.

Böyle bir ortamda yaşayan çocuğun; kendisine neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğretmeyen ebeveynleri, kardeşleri, arkadaşları, komşuları olmazsa çocuk ileride hayvanlara aynı zulmü devam ettiren bir birey olarak yetişir. Yeri geldiğinde söylenmesi gereken birkaç cümleden öte geçemeyecek olan uyarıların söylenmediği taktirde nelere sebebiyet verdiğini çok iyi bir şekilde görüyoruz. Kimi zaman normal yaşantımızda görüyoruz kimi zaman ise haber dinlemek için açtığımız televizyon kanallarında görüyoruz. Günlük hayatımızda karşılaştığımız bu kadar işarete rağmen önlem almaya başlamazsak durum sadece daha vahim hale gelecektir.

ALDOUS HUXLEY

CESUR YENİ DÜNYA

Bir dünya düşünün ki dert yok, yaşlılık yok, çirkinlik yok, insanlar zevk içinde ve mutsuzluk tamamıyla kaldırılmış. İnsan bu kitabı okuyunca "Vay anasını be!" demekten kendini alıkoyamıyor.

Aldous Huxley'nin ele aldığı bu roman 26. yüzyıl Londra'sında bir bebek üretim fabrikasında geçmektedir. Bebeklerin, çeşitli yöntemlerle birtakım düşüncelere şartlandırılıp ve düşünce dünyalarının tamamıyla kısıtlandırılıp topluma kazandırıldığı bu dünyada insanlar sadece zevk uğruna yaşayıp beyinlerini soma adındaki haplarla uyuşturup kendilerini mutlu etmektedirler. Anne-baba kavramının, dinin, bilimin, aşkın tamamen kaldırıldığı dünyada üretim fabrikasındaki bir üretim hatası kahramanın tüm düzene karşı çıkması romanda olaylar silsilesi yaratmış ve romana sürükleyicilik kazandırmıştır.

İnsanlığın yegâne mutluluğu beyni uyuşturup mutluluk veren haplarda ve cinsel ilişkide bulması korkutucu ve bir o kadar da günümüz dünyasıyla benzerlik taşıyan bir durumdur. Benim açımdan yazarın bu ön görüşü gelecek yıllarda yaşayacak olan insanlığa bir uyarı niteliğindedir. Romandaki bu distopyanın günümüz dünyasıyla paralellikler taşıması insanın içini ürpertmiyor değil açıkçası.

Yazarın öngörüsünün bu kadar olası olduğunu yaklaşık yüz yıl sonra da olsa hissedebilmemiz yazarın gözlem yeteneğinin ne kadar gelişmiş olduğunun bir kanıtı niteliğinde. Tabi bu üst düzey konunun ve düşüncelerin okuyucuya düzgün aktarılabilmesinin çok önemli olduğu gözünden kaçmamış olacak ki yazar bir süre sonra romanın sonuna bir sonsöz ekleyerek bize bu yapıtı daha iyi kavrayabilmemiz için bir nimet sunmuştur. Roman, yüzyılın en iyi yüz kitabı arasına girerek ödüllendirilmiş ve yazarın bu yapıtı hak ettiği değeri görmüştür.

"Ne sebeple olursa olsun hatanızın üzerine kara kara düşünmeyin. Temizlenmenin yolu çamurda yuvarlanmak değildir."

DeDe

Judith ve Holofernes, Artemisia Gentileschi'nin en bilindik resimlerinden biri olup Barok Dönemi'nin önemli eserlerindedir. Judith ve Holofernes adlı üç tablo vardır. İlki Caravaggio'nun resmi iken Artemisia aynı adda iki resim çizmiştir. Gentileschi'nin yapmış olduğu birinci tablodan bahsediyor olacağız ancak diğerleriyle karşılaştırmayacağımız anlamına gelmez. Artemisia, Caravaggio stilinden etkilenmiş ve aynı, eski Ahit hikayesini resmetmiş olsa da resimler birbirinden çok farklıdır.

Tablo Asurlu general Holofernes'in Yahudi kahraman Judith tarafından öldürülmesini anlatır ve efsanesi şöyledir:

“Judith dul Yahudi bir kadındır. Şehri Bethlulya'yı Asurlu general Holofernes ele geçirmek istemektedir. Şehir artık kuşatmaya dayanamaz noktaya geldiğinde Judith, Asurluları yenilgiye uğratmak için plan yapar. Yanına hizmetkarını da alarak düşman kampına gider ve Holofernes'e şehre ele geçirmek için bir planı olduğu bahanesiyle yakınlaşır. Güzelliği ile onu etkiler ve Holofernes'in verdiği bir yemek sonrasında onun sarhoşluğundan da faydalanarak Asurlu generalin kafasını keser.” Caravaggio resminde bu olayın dramatik tarafını yansıtırken Artemisia bu olayın epik ve grotesk tarafını tasvir eder. Artemisia'nın resimleri, öldürmenin pis gerçeğini gizlemez. Bu nedenle çizildikleri dönemde büyük ilgi elde etmişlerdir. Bu ilgi aynı zamanda ressamın cinsiyetinden de kaynaklanmıştır ve yirminci yüzyılda feminizm akımında etki görmüştür. Resimlerin günümüzdeki etkilerini anlatmadan önce Artemisia'nın hayatını anlamak da önemli. Kendisi 1593 yılında İtalya'da, yepyeni bir sanat döneminin başında doğmuştur. Babası Orazio Gentileschi da ressamdır ve bunun sayesinde genç yaşta bir resim atölyesine erişimi olmuştur. Babasının yanında çalışarak eserler vermiş, kendisini bilindik bir ressam yapmıştır. Babasının yanında çalışarak eserler vermiş, kendisini bilindik bir ressam yapmıştır. Resimlerinde insan figürüne detaylı önem vererek, hareketleri canlı ve gerçekçi çizerek pek çok kişinin ilgisini çekmiştir.

Resimlerinde dinden alınmış olayları yorumlamış ve yansıtmıştır. İlk büyük eserlerinden biri olan “Susanna Ve Yaşlılar” Susanna'nın bulunduğu durumdan rahatsızlığını ön plana çıkarmıştır. Diğer eserlerinde de bu motifi devam ettirerek olayları farklı kişilerin perspektiflerinden canlandırmıştır. Yaşadığı dönemde kadınlara uygulanan baskıları eserlerinde belirtmiş ve hiyerarşiyi sorgulayan resimler çizmiştir. Yeteneği ve emeği sayesinde Floransa'da bir sanat akademisi olan Accademia di Arte del Disegno'nun ilk kadın üyesi olmuştur ve uluslararası bir üne sahip olmuştur

Judith ve Holofernes resminin yorumlamalarından biri, tablonun bir otoportre olmasıdır. Artemisia sadece cinsiyet olarak değil, gençliğinde yaşadığı trajik olayla da Judith'i benimsediği düşünülüyor. Artemisia, babasının atölyesinde çalıştığı dönem başka bir ressam olan Agostino Tassi tarafından tecavüze uğramıştır. Bu olay ardından gerçekleşen davada ona yaptıklarında dolayı Agostino'yu bıçaklamak istediğini belirtmiştir. Bu nedenle Holofernes'in Agostino'yu, Judith'in Artemisia'yı temsil ettiği düşünülür. Bu teoriyi destekleyen bir diğer kanıt ise Artemisia'nın Judith ve Holofernes'u ikinci kez çizmiştir. Artemisia'nın ikinci resminde Judith, Yunana tanrıça Artemis'in tasviredildiği bir bilezik giymektedir. Hem isim benzerliği hem de Artemis'in bakireliği temsil etmesinden dolayı Judith'in, Artemisia'nın alter egosu olduğu düşünülür. Bütün bu teoriler bir yana, Artemisia'nın çok yetenekli ve ilginç bir ressamdı. Eserleri insan anatomisi hakkında bilgisini ve duyguları görsellere aktarabilme yeteneğini gösteriyor. Tablolarında sosyal sorunları belirterek sanat toplum etkileşimini gösteriyor. Dönemin önemli ressamlarından bir olmuştur ve sanat dünyasında önemli konumunu kazanmıştır. Yaşadığı dönemde kadınlar kendisi kadar ün ve prestij kazanması çok zordur. Bunun sonucunda Artemisia Gentileschi önemli bir kadın hakları ikonu da olmayı başarmıştır.

“Mutsuz bir ruh, mikroptan daha çabuk öldürür Lennie.”

Fareler ve insanlar

Mert

KLEPTOMANI

Seni gördüğüm andan itibaren,
Sayıklamak isterim sana hitaben.
Düşünürüm, nedir senin hikayen.
Yardım et, kurtar beni bu lanetten.

Aklımda binbir soru dolanıyor.
Bakanlar, görenler var mı, bilmek zor.
Yakınlaşsam görür müsün beni hor.
Yardım et, tüm acımda ol bir konfor.

Bir adımdır aramızdaki boşluk.
İsterim seni ama kalbim donuk.
Neyle dolar içimdeki bu oyuk.
Yardım et, kaldı bende tek bir soluk.

Kontrol, düşünce hepsi bir kenara.
Açığa çıktı bendeki bu yara.
İçgüdü ve isteklerde artık sıra.
Yardım et, vardı mı zihnim sınıra.

Zararı yoktur, sonuçta bir tane.
Gören olmaz, benim gibi divane.
Parçasısın artık sen bu hazine.
Yardım et, bütün bunlar hep bahane.

Artık benimsin, sıra başkasında.
Bilmez kimse bendeki bu süveyda.
Mühim tek ben, olmam kimseye feda.
Geçmişim kalmadı, sadece ferda.

Mert

THE INTELLIGENT INVESTOR

Kitabın ilk basımı 1949 yılında yapılmıştır. Günümüze göre eski olması ve evrensel bilgiler içermesi nedeniyle pek çok kez basılmış ve rağbet görmüştür. Bununla birlikte çıkartıldığı her baskıda yeniden düzenlenmiştir. Kısa kısa çok sayıda bölümden meydana gelen kitapta 70'lerin Amerika borsası çok derinlemesine incelenmiş. Bu yüzden güncellikten uzak kalıyor.

Özellikle yatırım stratejileriyle dolu olmasına karşın yer yer insan psikolojisine de yer veriyor. Kitap; yatırım yapan bir insanın önceliğinin neler olması gerektiğini, kısa vadede yüksek kazançların hedeflenmesinin kişiyi zor duruma sokacağını basite indirgenmiş şekilde anlatıyor. Yatırım alanında eğitim almayan kişilerin dahi açık şekilde anlayabilmesi için tasarlanmış, gündelik yaşamdan bol bol kesitler vererek okuyucuyu olayın içine sokmayı amaçlamış. Tüm bunlara rağmen dili çok açık değildir.

Kitapta herkesin anlayabileceği bölümler olduğu kadar yalnızca bu alanda ilerlemiş kişilerin anlayabileceği bölümler de fazlasıyla mevcuttur. Kitapta tahviller derinlemesine işlenmiş, büyük şirketlere yapılan yatırımların riskine değinilmiş. Yatırımcıların en değerli 15-20 şirkete yatırım yapıp parasını garantiye alma düşüncesinin risklerini örneklerle beraber açıklamıştır. Örneğin bu kapsamda olan şirketlerin büyüme eğrisi belli bir süre sonra düzlenir ve çoğu zaman aşağı döner.

Kitap günümüzün en klasikleşmiş sorunlarından olan popüler hisselerle yapılan yatırımlardan da o döneme ait örnekler vererek bahsetmiş. Bir anda adı duyulan hisselerle yapılan yüklenmelerin sorunlarına değinilmiş. Gözden düşmüş büyük şirketlerin potansiyel olarak doğru yatırım yerleri olduğuna değinilmiş. '*Sinyal verildiğinde satış yapmak için hücum eden kitlenin karşısında kim alıcı olacaktır?*' Bu sözle beraber günümüzde çok sık karşılaşılan hisse manipülasyonuna gönderme yapılıyor. Burada spekülasyon ile manipülasyonu karıştırmamak gerektiği vurgulanıyor. Borsada spekülasyon yasaldır ancak manipülasyon suçtur.

Zamanlama kavramının önemine değinilmiş. Bu kavram hızlı bir şekilde para kazanmaya çalışan spekülâtör için büyük bir psikolojik önem içermektedir. Kitapta Dow kuramına ve alım ve satış zamanlarının kırılma noktaları olduğuna değinilmiştir.

Kitap genel ifadesinde; bir hisse senedi, asla yükseldi diye alınmamalı ve asla düştü diye satılmamalıdır görüşünü yansıtmaktadır. Aynı zamanda yatırım danışmanlarından para kazanımı amacıyla istenilen desteğin safça olduğu açık bir dille belirtmektedir.

Kitap girişimci ve savunmacı yatırımcıyı derinlemesine işliyor. Her ikisi için de ayrı ayrı başlıklar halinde önerilerde bulunuyor. Yatırım alanında destek almak isteyen kişinin ilk okuması gereken kitaplardan biri olduğunu düşünüyorum.

LİMON AĞAÇLARI

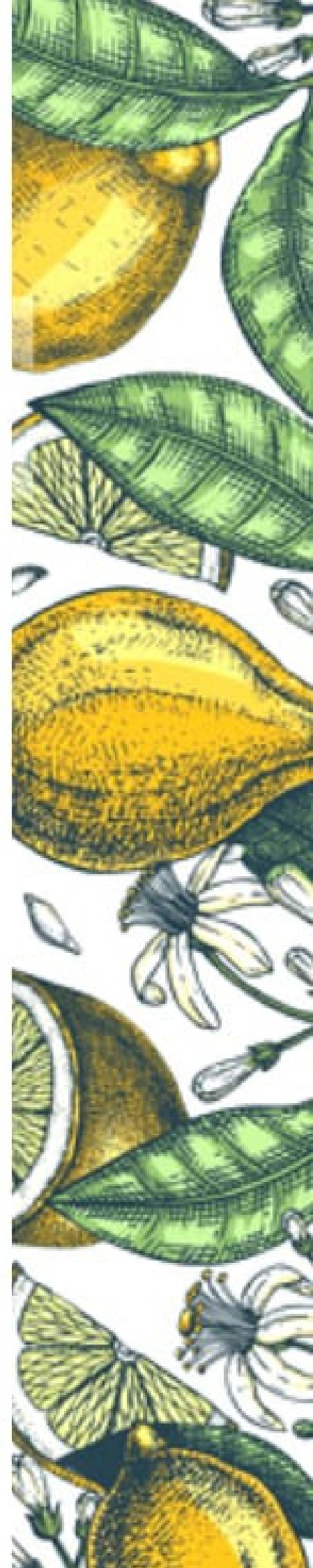

Güneşte parlayan sarı olgunlaşmış meyvelerin yaprakları arasından hızlıca geçerken, hatta çoğu yüzüme çarparken, içimde hiç telaş yoktu. Sadece koşma isteğiymiş içimden gelen. Belli bir mesafe uzaklaştıktan sonra yalnız olduğuma emin oldum. Şimdi ağaçların arasından daha yavaş geçiyor, ellerimle onları iterken yaprakların hışırtısını dinliyordum. Sonra durdum, bir ağacın altına oturdum. Bu "Ağaçlar Krallığı"nda bir yabancıydım ama onlar beni dışlamak yerine beni selamlıyor, adeta sarıp sarmalıyorlardı. "Anneannemlerin evinde en sevdiğim şey bu tarla." diye düşündüm. Artık benim bu kaçamaklarıma alıştiklarından hava kararana kadar beni aramıyorlardı. Omzuma asılı bez çantayı o zaman fark ettim işte. Buraya ne zaman gelsem bir süre gözlerimi kapatıp etrafı dinler, biraz sağa sola bakınıp ağaçlarla çevrili bu krallığın yukarisına, gökyüzüne bakardım.

Sonrasında o küçük ama bez çantama zar zor sığan- ki bez çantam da diğer çantalara göre küçük bir çanta sayılırdı, büyük çantalarla o muhteşem sarılıktaki limon ağaçlarının içinden geçmek pek eğlenceli olmuyordu- üstünde mavi bir kuş olan kahverengi deri kaplamalı defterimi çıkardım. Öyle severim ki onu, el yazım ne kadar da kötü olsa onun üzerine güzel yazmaya çalışırım. Bir ağacın altında oturarak ne kadar zor olsa da... Onu bu yaz ilk geldiğimde anneannem beni merkeze götürdüğünde, mavi bir yerel dükkandan almıştık. Anneannem bizim gelecek seneki okul alışverişimizi tamamlamak için bizi merkeze götürdüğünü bilirim, bunu her sene yapar. Ama neden yazın sonuna doğru; gitmeye yakın değil de yazın başında yapar bu alışverişi, hiç anlamam. Anneannem herkes için kalem ve defter alırken ben de kitabevinin içinde dolanıyordum.

O sırada gördüm işte, mavi kuşlu defterimi. O tatlı, sevecen kuş bana gülümseyip adeta arkadaşça sözler sakıyordu. Öyle olmasa bile büyülenmiş gibiydim, onu kaptığım gibi anneanneme götürdüm. Anneannem okul için almak istediğimi sandı herhalde, hiç sesini çıkarmadı. Ama aslında bu deftere hayatımda yazmaya değer şeyler olduğunda yazmak için kullanıyorum. Yani her gün olmasa bile, tarlaya gelmediğim günleri az çok yazıyorum, her türlü bir şey oluyor zaten. Mesela dün komşumuzun çocuğu "Fildişi"yi arı soktu ve sanırım buna alerjisi olduğu için hastaneye götürdüler. Kilolu ama aşırı şişman olmayan ve iki dakika koştuğunda bile öksürmeye başlayıp zar zor nefes alan bir çocuk. Eğer nefes alamazsa garip, daha önce gördüğüm hiçbir şeye benzemeyen bir aleti (bir tür boru; onu her ağzına götürdüğünde üfleyip bir tür ses çıkacak, melodi oluşturacak zannederim) ağzına götürüp içindeki bir şeyi çeker. Bana bu sabahtan akşama kadar top oynayan birisinin su içişini hatırlatıyor. Diğer çocukların dediğine göre onda "asık" mı "astım" mı ne ondan varmış. O "astır" denilen şeyin ne olduğunu bilmiyorum ama Fildişi'yle bu yüzden hiç saklambaç veya top oynanmıyor. Ona neden "Fildişi" dendiğiye ayrı bir konu çünkü kimse bilmiyor. Ama herkes ona böyle sesleniyor. Açıkçası neden dendiğini o da bilmiyor çünkü ona sorduğumda beni biraz tersledi. Belki söylemek istemiyor da olabilir. Herhalde birisi bir gün ona "Fildişi" demiş ve öyle de kalmış. Aynı "Yeryüzünün Yaratılışı" gibi, kimse o ad konulurken orada değildi ama herkes "Fildişi"nin adının "Fildişi" olduğunu biliyor. Belki de şişman olduğu için böyle demişlerdir. Hayatımda hiç bir filin dişini görmedim ama kesin çok büyüktür. Fildişi ne zaman oynamaya dışarı çıksak o da gelir ve kocaman vanilyalı dondurmasını yiye yiye bizi izler. Biz gidince o da gider. Zaten o bakmazken arının vanilyalı dondurmanın üzerine konması yüzünden olmuş bütün bunlar. Ben görmedim, tarladaydım o gün. Jo Farrel'in 5 papele olayı bütün ayrıntılarıyla anlattığını duydum. Açıkçası kocaman bir ağzın nasıl hafiften erimiş, yumuşak, vanilyalı dondurmayı ve zavallı arıyı içine çektiğini ayrıntılarıyla duymak istemem. Ama Jo Farrel beni geçmişe götürüp o olayı izlettirebilseydi, ona 10 papel verirdim. Bu olaydan birkaç saat sonra "Ed Bonnes" geldi, anneanneme yardım etmeye.

Banyonun su borusu patlamıştı ve normal bir tamirci yerine yine "Ed Bonnes" geldi. Zaten bir şeylerin taşınması gerekir, Ed Bonnes, musluk bozuldu, Ed Bonnes, ampulün değişmesi gerekir, Ed Bonnes, teyzemin düğün davetiyelerinin dağıtılması gerekir, yine Ed Bonnes! Benden sadece iki yaş büyük olan bir çocuk bunların hepsini nasıl yapıyor? Anneannemse onu hep seviyor ve her işini bitirip gidişinde ona "Anneanne kurabiyesi" veriyor.

Ben bile çok nadir zamanlarda yiyebiliyorum onlardan, akşam yemeğinde bütün tabağımı bitirirsem, uslu durursam, iyi bir şey yaparsam belki ama Ed Bonnes her seferinde onlardan yiyebiliyor!

Anneannem onu sadece yardım gerekilen bir iş için değil, ne zaman bir kutlama, özel gün olsa çağırıyor. Bazen durup dururken bile gidip onu çağırıyor. Nesini seviyor bu çocuğun? Bir kere ağzı kocaman, normal bir çocuğunkine göre. Gülünce kocaman bir gamzesi çıkıyor ve bütün yüzünü kaplıyor, gamzelerden nefret ederim. Ve çok sıkıcı, biz sokağa çıktığımızda hiç bizimle oynamaya gelmiyor. Hatta anneannem çağırmasa onu hiç görmüyorum bile. Onu her gördüğümde ya bir işle uğraşılıyor ya da

anneannemin yaptığı yemeklerden yiyip anneanneme sürekli gülümseyerek bakıyor. Kocaman bir gülüşü var demiştim, ayrıca çok da garip biri. Doğru düzgün bir iki kelime ettiğini görmedim bile. Bir gün yine ampul değiştiriyordu, anneannemse mutfakta "Anneanne kurabiyesi" yapmakla meşguldü. Bir süre onu izledikten sonra içimde tutamayıp sormuştum. "Sana neden Ed diyorlar?" diye. İlk önce şaşırды, bir ses gelmesi onu korkutmuş gibiydi. Sonrasında sesin geldiği yeri arayıp bulunca daha da şaşırды. Bu normaldi, onunla daha önce hiç konuşmamıştım. Biraz utanarak "Tam adım Edgar Matt Bones." dedi ve işine geri döndü. Kaşlarını hafif, anlamamış bir şekilde, çatarak "O zaman sana niye "Eddie" demiyorlar ki, bu çok saçma. Ya da "Matt"i kullanabilirdin, o zaten kısa bir ad. Neden Matt'i kullanmıyorsun?" dedim.

Yutkunup gözlerini kaçırarak "Bana burada herkes 'Ed' der." dedi. Böylece konu kapanmış oldu. Neyse ki Ed Bonnes'un ya da diğer çocukların giremediği bir yer var, bu tarla. Anneannem bir iki limon koparmama izin verdi ama limonlar, kiraz ya da elma gibi değil ki, koparıldığı anda yenebilsin. Bir kere ekşiler ve kabukları kalın. Limonlar ancak limonata yapıldığı zaman güzel oluyor. O yüzden onları her gün koparıp hunharca yemek yerine- ki başka meyve ağacı olsaydı bunu yapardım- sadece güneşin altındaki o muhteşem sarılıkları izliyorum. Güneş demişken, ah, hava kararmış bile hafiften. Hemen gitmem lazım, kesin bu hafta sonu Ed Bonnes anneanneme ziyarete geldiğinde "Anneanne kurabiyesi" yiyemeyeceğim! Bu arada yarın Dean Stone ile 3.50 papeline iddiaya gireceğim, Ted Burry'nin ağzına, yutmadan, kaç yumurta sokabileceğiyle ilgili. En fazla 10 tane sokar bence, ah gitmem lazım, unutma 10 tane, eğer o gün açsa 8 ya da 9 tane de, istemeden yutabilir, anneannem beni öldürecek, hemen eve gitmeliyim!

gitmeliyim!

Girift mahfazası

“Dünyaya geldik ve bir hiçliğin
ortasında bulduk kendimizi. Evet,
büyüdük, çalıştık, eğlendik, nadir
de olsa mutlu olduk ama
yaşadıklarımızın hepsi bir hiç
olacak. Ve bir hiçliğin içerisinde
yaşadığımızı bilmek, insan ruhuna
vurulmuş en büyük darbedir.”
Satranç, Stefan Zweig

Kimse dinlemedi beni
Dünya ezilip gidecek dedim
Kimse dinlemedi beni
Çiçekler vazosuz kalacak
Pencereler perdesiz,
Kaldırımlar sessiz,
İnsanlar yarım kalacak dedim de
Dinlemediler beni

Ah!
Ne büyük hataymış sizi dinlemek
İçtenlikle kabul etmek
Öğütlerinizi zihnime kazıyıp
Günler boyu dilimde döndürmek

Kimse dinlemedi beni
Yalvarınca ağlattılar
Ağlayınca susturdular
Susunca da konuştular
Dinlemediler beni

Ah!
Pek zormuş sizi ihyâ etmek
Başaramadım densizliğimden
Biraz da bencilliğimden
Belki de günlerce oturup
Sizi dinlemekten

İçim ağlıyor dediğimde
Görmüyoruz ki dediler
Bahar geldi dediğimde
Duymadık ki dediler
Kollarımı açtım
Benimle eğlendiler
Onlar beni hiç mi hiç
Beğenmediler

Girift mahfaza

Tabloya ilk bakıldığında, acı içindeki insan ve hayvan figürleri dikkatimi çekiyor.

Aslında tablo tek bir odanın içini betimlemiyor. Solda iri gözlü bir boğa, hemen altında ölü çocuğunun yasını tutan bir anne, resmin ortasında acı içinde, üzerinde göz şeklinde bir ampul olan bir at, atın altında elinde kılıç ve kılıcın üzerinde çiçek olan ölü bir asker bulunuyor. Aynı zamanda korku içindeki kadın ve erkek figürleri...

Peki bu tablonun hikayesi nedir? Tabloya adını veren Guernica kasabası, Bask Bölgesi'nde yer alan küçük bir kasaba. Hem dönemin diktatörü Franco'ya karşı direnenlerin kuzeydeki kalesi gibi görülmesi hem de Bask kültürünün merkezi olması, kasabayı o dönemde Franco için büyük bir hedef haline getiriyor.

Geçmişte, Guernica'da pazar kurulduğu gün bütün kasaba o alana toplanırmış. 26 Nisan 1937 günü saat 16:30 sularında kasabanın sakinleri yine pazar alanında toplandığı sırada, Naziler tarafından kasaba bir anda bombardımana tutuluyor. Üstelik İspanya, o sırada Almanya ile savaş halinde değil ve hatta, daha sonra çıkan İkinci Dünya Savaşı'na da katılmıyor.

Naziler, pazar alanındaki insanların kaçabileceği bütün yolları bombalıyorlar ve birçok insan, hiç beklemedikleri bir anda acılar içinde ölüyor. Bombardımanın bıraktığı yangın üç gün sürüyor. Bombardımandan sağ kurtulanlar, daha sonra o gün binlerce merminin atıldığını anlatıyor. Peki İkinci Dünya Savaşı'na bile katılmayan İspanya'yı Naziler neden bombalıyor dersiniz, bu olayın aslı ortaya daha sonra çıkıyor. Naziler, savaşta kullanmak üzere sivillerin moralini bozmaya yönelik bir taktik denemeyi istiyorlar.

EMPEDOKLES'İN DOSTLARI
-Kendimi yatıştırmak için biz aynı yalnızlığı yaşamıyoruz diyorum içimden. O insanlardan kaçıyor, onlardan nefret ettiği çok belli; dünyayı daha duru bir bakışla gözlemleyebilmek belki de daha iyi anlayabilmek, daha iyi kucaklayabilmek için ondan uzak duruyorum.

Franco, kendisine karşı direnen bu kasabayı Nazilere hedef gösteriyor, böylelikle hem Naziler kendilerine “denek” olarak kullanabilecekleri bir halk bulmuş hem de Franco direniş gruplarının moralini bozmak için Nazilerin yardımını almış oluyor. Kısacası, Franco kendi ülkesini bombalıyor...

Picasso ise olay sırasında Paris'te yaşıyor ve 1937 Dünya Fuarı kapsamında kendisine ayrılan bölüme bir resim çizmeye hazırlanıyor. Bombardımanı gazetelerden öğrenen Picasso, çok etkileniyor ve 15 gün içinde bu tabloyu hazırlayarak sergiliyor.

Ressam, özellikle siyah – beyaz renklerini kullanıyor ve özellikle mat boyalar sipariş ediyor. Guernica tablosu, İspanya iç savaşına diğer ülkelerin dikkatini çekmesi açısından da çok önemli bir konumda bulunuyor.

Ayrıca bu tablo, savaşın trajedisini de ortaya koyuyor. Bu bağlamda, günümüze dek yapılan en önemli politik tablolardan biri olarak önemini korumaya devam ediyor. Söylentiye göre Paris, Nazi kuşatması altındayken Picasso gestapo tarafından sorgulanıyor. Nazi subaylarından biri Picasso'ya Guernica'yı işaret ederek “Bunu siz mi yaptınız?” diye soruyor ve Picasso, o etkileyici yanıtı veriyor: “Hayır, siz yaptınız!”

Nehir

KUMARBAZ

FYODOR
MİHAYLOVİÇ
DOSTOYEVSKİ

Dostoyevski Suç ve Ceza romanı ile büyük bir üne kavuşmuş ve bu şöhret ile Avrupa turuna çıkmıştır. Burada kumara bulaşmış, birçok borca girmiştir. Yayıncılardan aldığı avansları da kumarda kaybetmiştir.

Yani yazarın büyük bir kumar tutkusu varmış diyebiliriz, tam olarak bu nedenden ötürü 'Kumarbaz' adlı romanının oluşum aşamasını görüyoruz. Yazarımız yayıncıların zorlaması ve yapmış olduğu sözleşme gereği bu romanı 25 gün gibi kısa bir süre zarfında bitirmek zorundadır aksi takdirde bundan sonra yazacağı eserlerde hiçbir hak talep edemeyecektir. Bu yüzden roman 25 gün içerisinde yazılmış ve yazarın en çabuk yazdığı romanı olmuştur.

Peki romanda ne anlatılıyor, neye değinilmek isteniyor diye soracak olursak öncelikle roman yazarın gençlik yıllarındaki anılarını yansıtan bir eserdir.

Roman bize bir aşkın ve kumar tutkusunun insanı ne hale getirdiğini anlatıyor. Kitap Dostoyevski'nin kumar tutkusu ile Avrupa'da yaşadığı bir aşkın kahramanlarının değiştirilerek yazıya dökülmüş hali.

Roman karşılıksız aşk, ihtiras, ikili ilişkiler ve kumar dörtgeni üzerinde seyir ediyor. Bir yandan kitaptaki kadınların çıkarları için yaptıkları diğer yandan da bu kadınlara boyun eğmiş erkeklerin halini görüp anlamak insanda bir değişik tat bırakıyor. İvanoviç'in sevdiği kadın için ölüme bile göz kırpmadan gidecek derecede bağlı olması bir nevi her şeyin fitilini ateşliyor.

Peşî sıra gelen rulet oyunları ilk başlarda kazanma tadı verip sonlarına doğru İvanoviç'i resmen bitiren bir oyuna bürünüyor.

Romanda kazanma hırsının, bağımlılığın nasıl her şeyin önüne geçtiğini görüyoruz. Yazar hırsın insan üzerindeki olumsuz etkilerini kumar ve miras üzerinden anlatıyor. İnsanın hırsından, daha fazlasını istemesinden dolayı nasıl köreldiğini görüyoruz.

Aşırı hırsın insana neler kaybettireceğini yazar realist bir bakış açısıyla anlatıyor. Dünya edebiyatında psikolojik realizmin en kuvvetli temsilcisi olan Dostoyevski, pek çok eserinde olduğu gibi Kumarbaz'da da insanı, insan tabiatını ve insan gerçeğini çok başarılı bir şekilde anlatmıştır.

Her kitabının sonunda olduğu gibi bu kitabı da bitirince gerçeklerle yüzleşip kendini sorguluyor insan. İnsani acıtan gerçeklerle demek daha doğru olur sanırım.

"Riske atılma arzusunun birdenbire tüm benliğimi kapladığını açıkça hatırlıyorum. Belki de ruh sayısız duyguyu bir anda tattıktan sonra tatmin olmuyor, huzursuzlanıyor ve nihai bir bitkinliğe varıncaya dek, her defasında artan bir şiddetle yepyeni duygular tatmak istiyordur."

"İnsan her durumda saygınlığını korumasını bilmeli. Eğer ille de gerekiyorsa, savaşmak insanı yüceltmeli, alçaltmamalı."

NE GÜZEL ŞEY HATIRLAMAK SENİ

Ne güzel Şey hatırlamak seni:
ölüm ve zafer haberleri içinden,
hapiste
ve yaşıım kırkı geçmiş iken...

Ne güzel Şey hatırlamak seni:
bir mavi kumaşın üstünde unutulmuş olan elin
ve saçlarında
vakur yumuşaklığı canımın içi İstanbul toprağının...
İçimde ikinci bir insan gibidir
seni sevmek saadeti...

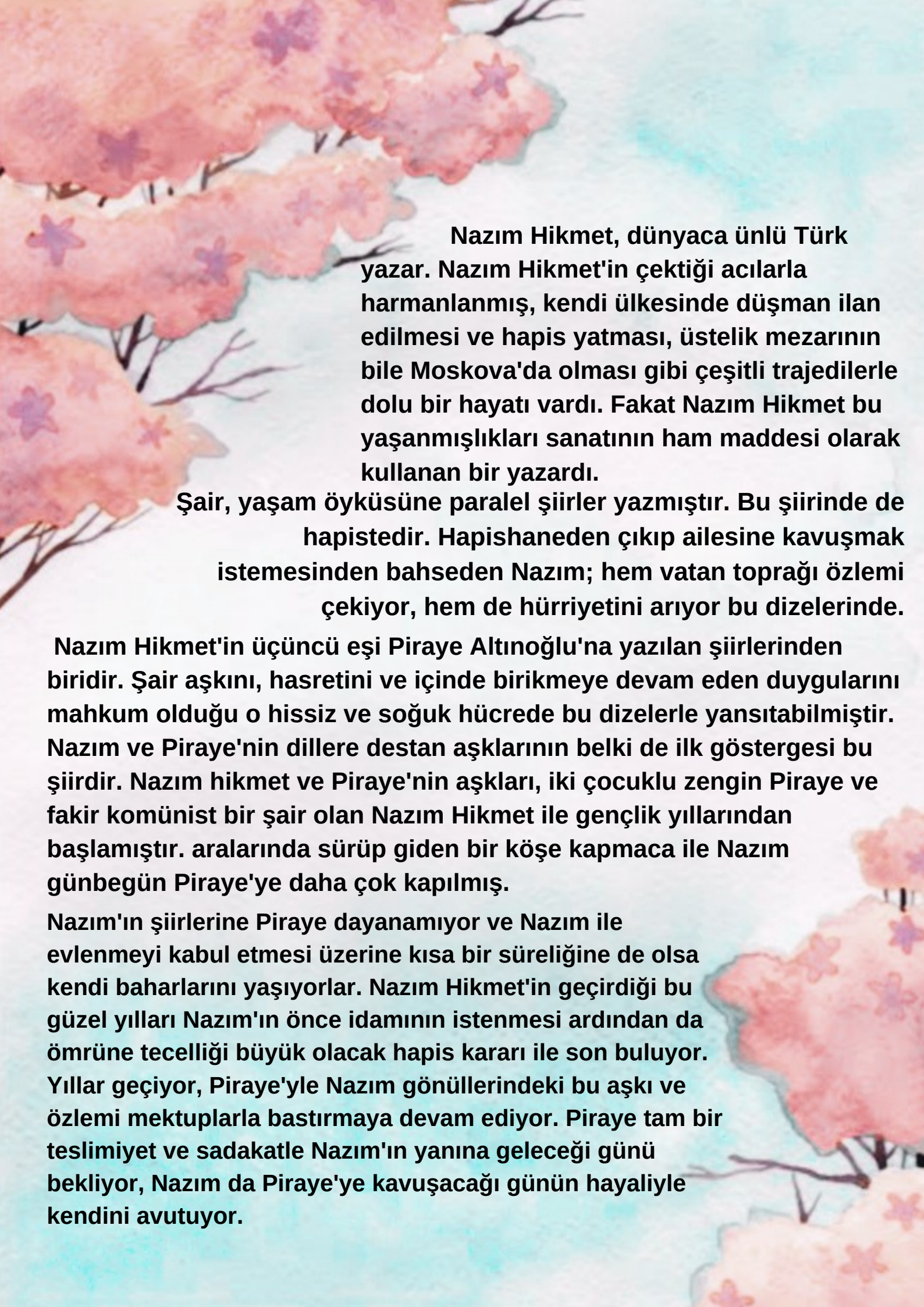
Parmakların ucunda kalan kokusu sarduya yaprağının,
güneşli bir rahatlık
ve etin daveti:
kıpkızıl çizgilerle bölünmüş
sıcak koyu bir karanlık...

Ne güzel Şey hatırlamak seni,
yazmak sana dair,
hapiste sırt üstü yatıp seni düşünmek:
filanca gün, falanca yerde söylediğın söz,
kendisi değil
edasındaki dünya...

Ne güzel Şey hatırlamak seni.
Sana tahtadan birşeyler oymalıyım yine:
bir çekmece
bir yüzük,
ve üç metre kadar ince ipekli dokumalıyım.
Ve hemen
fırlayarak yerimden
penceremde demirlere yapışarak
hürriyetin sütbeyaz maviliğine
sana yazdıklarımı bağıra bağıra okumalıyım...

Ne güzel Şey hatırlamak seni:
ölüm ve zafer haberleri içinde,
hapiste
ve yaşıım kırkı geçmiş iken...

Nazım Hikmet Ran

Nazım Hikmet, dünyaca ünlü Türk yazar. Nazım Hikmet'in çektiği acılarla harmanlanmış, kendi ülkesinde düşman ilan edilmesi ve hapis yatması, üstelik mezarının bile Moskova'da olması gibi çeşitli trajedilerle dolu bir hayatı vardı. Fakat Nazım Hikmet bu yaşanmışlıkları sanatının ham maddesi olarak kullanan bir yazardı.

Şair, yaşam öyküsüne paralel şiirler yazmıştır. Bu şiirinde de hapistedir. Hapishaneden çıkıp ailesine kavuşmak istemesinden bahseden Nazım; hem vatan toprağı özlemi çekiyor, hem de hürriyetini arıyor bu dizelerinde.

Nazım Hikmet'in üçüncü eşi Piraye Altınoğlu'na yazılan şiirlerinden biridir. Şair aşkını, hasretini ve içinde birikmeye devam eden duygularını mahkum olduğu o hissiz ve soğuk hücrede bu dizelerle yansıtabilmiştir. Nazım ve Piraye'nin dillere destan aşklarının belki de ilk göstergesi bu şiirdir. Nazım hikmet ve Piraye'nin aşkları, iki çocuklu zengin Piraye ve fakir komünist bir şair olan Nazım Hikmet ile gençlik yıllarından başlamıştır. aralarında sürüp giden bir köşe kapmaca ile Nazım günbegün Piraye'ye daha çok kapılmış.

Nazım'ın şiirlerine Piraye dayanamıyor ve Nazım ile evlenmeyi kabul etmesi üzerine kısa bir süreliğine de olsa kendi baharlarını yaşıyorlar. Nazım Hikmet'in geçirdiği bu güzel yılları Nazım'ın önce idamının istenmesi ardından da ömrüne tecelliği büyük olacak hapis kararı ile son buluyor. Yıllar geçiyor, Piraye'yle Nazım gönüllerindeki bu aşkı ve özlemi mektuplarla bastırmaya devam ediyor. Piraye tam bir teslimiyet ve sadakatle Nazım'ın yanına geleceği günü bekliyor, Nazım da Piraye'ye kavuşacağı günün hayaliyle kendini avutuyor.

Nazım hapishanede bu aşka tutunuyor belki de onu "ne güzel şey hatırlamak seni, sana yazdıklarımı bağıra bağıra okumalıyım" diyor şair.

Bunu dizelerinde açık ve net bir şekilde görebiliyoruz her şair her sanatçı her yapıtında kendinden izler taşır istemese bile fakat bu şiir Piraye'ye yarım kalan aşka yazılmış bir hasret bir hüsrana şiiridir.

Daha sonrasında gelen tam 12 yıl sürecektir olan mektup yazışmaları, işte bu gerçek bağlılık, tam 12 yıl ayrı kalan bir aşkın yansımasıdır bu şiir.

Şair dizelerinde demirlere yapışarak hürriyetiyle çıkmayı ve Piraye'nin yanına gitmeyi istemektedir. Dikkat edersek Piraye ile ilgili bilgiler de verildiğini anlayabiliriz. Örneğin: "mavi kumaşın üstünde unutulmuş olan elin ve saçların" yazar Piraye ile ilgili ayrıntıları vermiş onu hatırladığını belirtmiştir.

Nazım

Kime benzer bilir misin bakışların?

Nazım Hikmet Ran.

Öldürdü aşkından Pirayeyi.

O aşka aşık bir divaneydi

bulamayınca berikinde çareyi

Döne döne pervane böceğinin

Yine kondu satırlarına Piraye

Piraye biçare, yalnız

Veremezdi cevap, Nazım'ın

kalbi vefasız

merhametiyle su serpti

yüreğine

Ancak ölse de aşkından

Dönemezdi Piraye.

Hazan

Hürriyet midir bizi aşka götüren
Yoksa aşk mıdır özgürlüğümüzü bahşeden
Bir nefesine bile hükmedemediğimiz
Bu dünyada
Neden var olduğumuzun sebebidir
Aşk

Aşktır ki bizi sevgiye götüren
Aşktır ki bizi saygıya götüren
Aşktır ki bizi biz yapan tek var oluş

En saf duygudur aşk
Kin beslemez, uzaklaştırmaz, sebep
gütmez
Bir bakışıyla çiçekler açtırırken
Bir gülüşüyle dünyayı güzelleştiriyorken
Nasıl oluyordu bu insanlar bu kadar
Mutsuz

*“Milyonluk şehirlerde de
yaşasa, insanoğlunun içinde
yalnızlık, kendi içine çekilme,
sinme günleri doludur.”
Havuz Başı, Sait Faik
Abasıyanık*

Çünkü belki de kalbindeki aşk
tomurcukları kurumuştur
Çünkü belki de içindeki inanç bitmiştir
Dönüp tekrar bekın bu insanlara
Bu dünyayı kurtaracak
Tek bir duygu vardır
O da aşktır
Bunu iyi anlasınlar

Sakura

Görüyorum gözlerini
Ezberliyor hatlarımı
Güneşin altında yüzümde
Ayın altında sözlerimde
Söylemesen de olur
Seni seviyorum diye

Hazan

Elif Şafak bu romanında birbirinden farklı olan üç genç kızın hikayesini anlatıyor. Münkir, mümin ve mütereddit diye adlandırdığı Şirin, Mona ve Peri. Peri'nin 1980-2016 yılları arasını kapsayan hayat hikayesi üzerinden ülkemizin sorunları, insanların hüznüleri, korkuları, hayatı sorgulamaları ,yeni arayışlara yönelmeleri, benliğini bulma isteği ve hep bir arayış içinde oldukları anlatılmış.

Bir tarafta Allah ve inanç, diğer tarafta bilim. Doğu ile batı arasında yüzyıllardır süregelen bir tartışma, inanç ve inançsızlık bu hikayenin ana konusu diyebilirim. Din ,inanç üzerine eleştiriler, doğu-batı sentezi farkındalıklarının en ince ayrıntısının ve karşıt görüşlerin anlatıldığı bir kitap.

Peri: Edilgen (başkasının etkisine katlanan), şaşkın, kararsız yani yarı geleneksel yarı modern.

Mona: Müslüman feminist (Tanrı'ya inancı olan, toplumda kadının haklarını erkeğinkiler düzeyine çıkaran birey.) Eşitlikçi, iç huzurlu ve özgüven sahibi

Şirin: Ateist (Tanrı'ya inancı olmayan), özgür, taşkın ve enerjik.

Her ne kadar ana karakterlerinin özelliklerini yazarken bile aralarında dağlar kadar fark var gibi görünsede kitabı çevirdiğiniz her bir sayfada aslında ne kadar birbirine benzer karakterler olduklarını görüyorsunuz. Her bir karakter diğer ikisinin içlerinde bir yerlerde olduklarını bilseler de belki de asla gün yüzüne çıkarmayacakları özellikleriyle ön plana çıkıyor.

Kitapta yaşanan geçmişin zaman sıçramaları yaparak anlatılması da beni kitaba bağlayan ayrı bir etken oldu. En heyecanlı kısımlarda şimdiki zamana geçiş yapılması bir an önce okumamı tetikledi.

Yer yer okurken durup kendimden de bir şeyler bulabilmek de hoşuma giden diğer unsurdu. Gerek Perinin hayatını sorguladığı zamanlar gerek her şeyi yaparken bir tereddüt yaşaması.

Kısaca okurken durup sorgulamamı sağlayan, anlamlı mesajlar veren dikkati ve ilgiyi üzerinde yoğunlaştırınca nefes kesici okunması gerektiğini düşündüğüm bir kitap.

Diyarbakırlı Tahsin

Türk Ressam Diyarbakırlı Tahsin 1874 yılında Diyarbakır'da doğmuştur.

Diyarbakır Rüştüyesi'nde kurşunkalem ve suluboya çalışmaları yapan Tahsin Bey, daha sonraları resim konusundaki ustalığını İstanbul'da sürdürmüştür. İstanbul'a geldikten sonra Harbiye'de "Diyarbakırlı Tahsin" diye tanınan ressam, burada Hoca Ali Rıza'nın öğrencisi olmuştur.

Yakın dönem resim sanatımızda, deniz manzaralarıyla bu türün usta temsilcileri arasında yer alan Diyarbakırlı Tahsin'in resimleri, deniz ve tarih sevgisinin izlerini taşımaktadır.

Resimde deniz üzerinde savaşmakta olan gemiler görülmektedir. Gemilerin ve kayıkların üzerinde çok sayıda figür yer alıyor. Resmin ön planında batmakta olan bir gemi ve gemiden kaçmakta olan insanlar bulunuyor. Ön planda denize saçılan kurşun ve parçalardan dolayı fışkıran su hareketleri göze çarpar. Öndeki geminin sağında ve solunda kayıklar üzerinde insan figürleri bulunur. Ancak Tahsin burada batmış bir gemi ve kazanılmış bir zafer resmetmemiştir. Aynı şekilde gemilerin Çanakkale üzerindeki tehditkar etkisini gösteren sağlam bir duruşu da yoktur. Gemi batmakta, savaş devam etmekte ve etkileri sanatın kucağına doğmaktadır. Eser 18 Mart 1915 tarihinde meydana gelen Çanakkale Deniz Savaşı'nı simgelemektedir. Eser, geçmişte yaşanan tarihi bir savaşı günümüze kadar aktararak ölümsüzleştirmekte ve aynı zamanda bize bu doğrudan tarihi bir belge sunmaktadır.

Null

Osman Hamdi Bey bu ünlü eserinde Osmanlı'daki bürokrasinin ne kadar ağır işlediğini anlatmaya, toplumun refahı için Batılılardan gayet geri kaldığını betimlemeye çalışmıştır. Ayrıca Kaplumbağa terbiyecisi figüründen kastın örgün bir Osmanlı aydını olduğu yorumu da çıkmaktadır. Dolayısıyla eserin ana teması toplum ve yönetim eleştirisidir.

Tablonun ana hatlarıyla bu manayı çıkarttığını öne sürsek de tablodaki kişinin elindeki neyi arkasında tutması gibi birçok detayın da tablo içerisinde bizlere yorum yapma imkânı doğurduğu görülmektedir. Özellikle o dönemde Osmanlı'nın durumunu çok tutarlı bir benzetmeyle tasvir etmiş olması ve içinde derin anlamlar barındırması bu eserin ciddi anlamda değerli olmasını sağlamıştır.

Tabloda yer alan kapının üzerinde (şifau'l kulub likau'l mahub) yazıyor. Manası: Kalplerin şifası sevgiliye kavuşmaktır.

DeDe

yön

Aydınlık karanlık varsa önemlidir.

Karanlık yoksa aydınlık neye yarar?

İyilik kötülük varsa önemlidir.

Kötülük olmayan yerde iyilik niçin vardır?

İnsanın değeri vatanıdır.

İnsan vatani kadar vardır.

Vatansız insan, yerini bilmez; yönünü bilmez.

Yerini bilmeyen kuş, nereye uçuşsun?

Dostunu bilmeyen, düşmanı nasıl tanısın?

*“Mutsuz bir ruh,
mikroptan daha çabuk
öldürür Lennie.”
Fareler ve insanlar*

Nazem

AZİZ TÜRK GENÇLİĞİNE

Sahipsin sen böyle cennet bir vatana.

Niçin gidersin gurbete, farklı diyara?

Senin kafanda olsaydı Antep ve Urfa,

Olurdun şu anda itilaf mandası altında.

Ey Türk genci sakın özenme Fransa ve Amerika'ya.

Atanın sana takdim ettiği hitabeyi hatırla.

Şu vaziyette tepeyi terk etme ve unutma,

Türk'ün Türk'ten başka dostu yok bu dünyada.

DeDe

Halit Efendi, Es adasına ayak basalı ancak bir güncük olmuştu.

Vapurlar Batı Es'ten yola çıkar ve demir atardı. Halit Efendi memnun olmuştu. Batı Es havası kapalı, serin de olsa yaşanasıydı. Neşe vardı. Batı Es çocukları beyaz donlarıyla denize atlıyordu.

Sahilde su sakin ve berrak, yavaş yavaş açılan dalgalar yavaş yavaş çekiliyordu. Halit Efendi, pantolonunun paçalarını kıvrarak ayakkabılarını ve çoraplarını özenle çıkardı. Özenli, titiz bir adamdı. Kuma atladı, bata çıka suyun sınırına kadar geldi. Yaşlı elini suya sokup minik dalgalar çıkardı. Batı Es hoştu, evler tenteli, şirin ve funda saksılarıyla doluydu. İnsanları hoşsohbetti. Evet Halit Efendi memnundu. Çok memnundu. Etrafına şöyle bir göz gezdirdi. Kelini kaşıyarak fısıldadı.

"Neydi adı Filiz, Fidan? Hımm..."

Elini çenesine sürterek umarım diyordu, umarım Doğu Es de Batı Es kadar güzeldir. Alelade bir günde ilginç mektupları almıştı. Biri

Alkan'dandı, diğerinin resmiyeti tek bakışta anlaşılıyordu ki arkadaşının yetmiş üç yaşında, iki hafta evvel hayata göz yumduğu yazıyordu. Elbet Alkan'ın mektubu...

Filiz, Fidan...Firdevs.

Çok Anı Paylaştığım Sevgili Dostum,

Hayatın bizden üstün olduğunu anlamalıydık... Firdevs'i kolla ve ihtiyaçlarını gör, bıraktıklarım nedeniyle değil, bakıma muhtaç ve çocuk olduğu için...Bakmışsın bu şekilde rahata erersin.

Ev ile bir miktar nakit bırakmıştı Alkan. Halit daimi yaptığı ya parayı cebe indirebilir, kızı unutulabilirdi ancak meraklanmıştı ve asla yapmayacağını yapmış Es adasına gelmişti. Alkan ve Halit dosttu fenası sırdaşları. Yolları ayrılmış da olsa Alkan sevdiği tek insandı. Şimdi karşısına böyle bir sürpriz çıkmıştı. Firdevs, arkadaşının yıllarca sakladığı kız! Alkan bilmiyordu sanki çocuk bakamadığını! Kendi çocuklarına çok iyi bakmış gibi!

"Hey gidi Alkan Efendi, sırrın batsın!"

Ama Halit Efendi öğrenecekti ne olduğunu. İster anlatsındı, ister anlatmasındı.

"Ciğerini bilirim ben senin!"

İşte bu şekilde söylenerek Doğu Es'e yürümeye başladı. Halit Efendi Batı Es'in sahil şeridinden adanın derinlerine yol alıyordu.

Başta ufak tefek değişiklikler vardı. Apartmanlarda bir saksı eksilmiş, iki dükkan kepenk indirmişti. Tenteler ya kapanıyor ya azınlığa düşüyordu. Küçük değişikliklerdi ancak küçük değişiklikler katlanarak artıyordu. Şimdi evlerde çatlaklar var, birazdan binaların rengi solucak, ardından yollar ve kaldırımlar çatlayacak, dağılacaktı.

Doğu Es suretiyle karşılıyordu. Adeta gölgesinde yürüyordu Halit Efendi!

Halit Efendi duraksadı, idrak ediyordu. Burası Alkan Efendinin yaşamayı seçeceği bir yer değildi şüphesiz! Alkan Efendi tiksiniyordu dağınaktan pisten tıpkı Halit Efendi gibi.

Firdevsle oturduk karşısına, Halit Efendi de anlattı. Batı Es'e gelişini ve Doğu Es'e geçişini. Her bir hareketi bir biri ardına dizildi. Küçük Firdevs ve Alma'nın beyaz elbiselerinin üstünde iki saç örgüsü. Halit Efendi kanlı canlıydı, heyecanlıydı.

"Alma'nın çınarına geldiğimde meydanda bir insancık yoktu..." Yazdıklarımın kendimi tamamlanmış hissettiğim anda kalemi elimden fırlattım. Küçük Alma ve Firdevs de ayaklanmış gitmişlerdi. O vakit Halit Efendi kafasını kaldırıp gülümsedi.

Fısıldadım:

"Teşekkür ederim."

Ben bunları unuttum. Hatırlamak istemedim. Ve ben hatırlamak istemedikçe bir çoğu daha uçup gidecek. Bu akşam da Firdevs'i anlatıyorum okuyucuma. Ancak nereden başlayacağımı bilmiyorum. Belki karakterini anlatmalı, belki bir cümleyle özetlemeli.

Doğu Es'in serin ve gri sabahları

Sert ve tuzlu rüzgarları

Sarp ve keskin kayalıkları

Huysuz ve hantal insanları

Batı ve doğu halkı

Bizler Es'te doğduk. Es yaşlı köklerini doladı bizlere.

Geçen dakikalar, sarf edilen saatler, unutulmuş günler, harcanan yıllar...

İnsancıklar vardı ki Es hapsedmemişti onları. Seve seve Es'te hapsolmayı seçmişlerdi. Firdevs o insancıklardan sadece biriydi. Nihayetinde enteresan Firdevs, ne benim kadar meydanın dışında ne de herkes gibi meydandaydı. Küçükken Doğu Es çocuklarına ayak uyduramadık, pek âlâ ya öyle geldi öyle gitti.

Oyunlar Doğu Es çocuklarının yumruklarını savurmasıyla kesilir, mini mini yumruklar sikılır, taşlar avuçlanır, bağırışlar başlardı. Birgün havada uçuşan taşlardan bir tanesi denk geldi. Bisikletime atlayıp uzaklaşıcaktım. Havada uçuşan onlarca taşın irice olanı gözüme takıldı. Diğer taşların aksine sivri ve hızlıydı üstüne zayıfçana bir çocuğu hedef alıyordu. Taş çocuğun dizinin arkasına geldi. Çıglık koparmasıyla Doğu Es çocuklarının fare misali sokak aralarından yıkık dökük apartmanlara, çalılardan ormana kaçmaları birkaç saniyeyi aldı. O gün meydanda kalan tek insancıktım.

Dizinin ardından kuma damlayan kanı ve göz yaşlarını gören, çıgıklarını duyandım. Kendime geldiğimde ben de kaçtım.

Onlardan uzak dururdum, Firdevs ise uzak tutulurdu. Arada aklıma düşüyor bu durum. Şimdi düşünüyorum da aslında anlıyorum, farklıydı. Onlar neden farklı olduğunu açıklayacak iki çift laf söyleyemezler ama hisler vardır. Bu iş dünya kuruldu kurulalı bizdensin, değilsin...

"İn cin top oynuyor, Alkan Efendi."

Asabi sorular ilen Halit Efendi Alma'nın çınarına varmıştı. Kaşlarını çatıyor, kelini ovuşturuyordu. Sağa dönmesi gerekiyordu. Döndü de ama burnuna fena bir koku çalındı. Kaldırımın yağmur kanalına baktığında balıkları gördü. Ölü mini mini balıklardı. Çoğunun üstüne basılmıştı. Bazı balıkların iç organları ağzından fişkırmış, bazısında ayakkab izi, bazısının bordo solungaçları balıkların boyunları kırılarak çıkarılıp atılmış. Bir mezbadı bu kanal. Halit Efendi kanala bakıyordu. Şaşırmıştı, şaşkınlığı Alkan Efendi idi. Gözlerini yumup başını öte tarafa çevirdi.

O nasıl yaşamıştı böyle bir yerde! Düzensizden, kirliden nefret eden sen! Fısıldaşmalar, "Bir Alkan Efendi düşün ki Alkan Efendi değil!".

Yıllar sonra bir arkadaşımı görüyorum. Elimi sıkıyor, omzumu sıvazlamıyor, espiri yapmıyor fakat karşımda ve bu ölü balıklara bakarken onunla laflıyorum.

" Vay Alkan Efendi, ne haldeydin? Bu ne pislik!"

"Bakmayiver Halit Efendi! Senin pisliklerini de çok gördük zamanında heh heh heh..."

İki beyefendiydiler onlar Alma'nın çınarında oturmuş. Tertemiz kıyafetlerle fırçalanmış ayakkabılarla şen şakrak laflıyorlardı. Ellerde bir fincan kaynatma Türk kahvesi yanıcığında dumanı daim cigaralar. "Pek zaman geçti Halit Efendi! Hiç inanır mıydın dönüp dolaşıp yine aynı yere geleceğimize!"

"Seni bilmem Alkan Efendi ama ben yaşayacağım gibi yaşadım."

"Senden baba olmadı be Halit Efendi!"

"Bak bak Alkan Efendi benim iki kızım var sizin neyiniz oldu da baba olmadığımıza vardınız?"

Halit eve gelmişti. Eski çelik anahtarı deliğine sokuyordu. Halit Efendi ayak seslerini duydu. Kapıya yaklaştı, açtı.

"Merhaba Firdevs, Firdevs değil mi? Eh, Alkan Efendi benim kardeşim gibiydi. Ben... amcanım, Halit amca."

Şaşırtıcı ki Firdevs'i anlatmak, Halit Efendi'yi anlatmamın kolay olduğunu gösterdi.

Bir akşam bize anlattıklarını yazmıştım. Hareketleri, mimikleri canlanmıştı gözlerimde. Bir bakmıştım ben de elimi alınma koymuş, Halit Efendi'nin kirpiksiz gözlerini kıstığı gibi kısıyorum gözlerimi, karşımda Alkan Batı Es suları...

Latife

ELİNİ BIRAKIYOR BİRDEN!

-Alan!...Kaç kez söylemek gerekiyor sana bunu? Buradan çıkan müşterilere "görüştük üzere" denmez. "Elveda" denir çünkü bir daha gelmeyecekler. Bunu bir gün kafana sokmayı becerebilecek misin?

...

-Taksit mi! Bizde ha! Şaka ediyorsunuz herhalde, isterseniz bir de düzenli müşterilerimiz için kart yapalım.

...

-...Eve servisiniz yok mu?

-Hayır! Katil değiliz biz herhalde!

...

-...Sizi bu şekilde bulan dostlarınız çok heyecanlanacaklar böylece! Hiç dostunuz yok mu?... O zaman adli tabib heyecanlanacak...

...

-O da her şeyi toz pembe görüyor, düşünebiliyor musunuz? Böyle bir şey mümkünmüş gibi! Nasıl oldu bilmiyoruz. İnanın onu da öbür ikisi gibi yetiştirdik, gayet güzel depresif tipler, oysa bu her şeyi iyi tarafından alıyor.

Kendimi asmak için ip, yarı yarıya arsenik şekerlemeler, tüfekler, zehirli ipler, traş bıçakları ya da daha ilginç intihar malzemeleri! Unutulmuş dinler sitesinde karanlığın içinde tabelası parlıyor.

Madame ve Mösyö Tuvache'ın dükkanı dehşet ve depresyon içinde yıllarca işletilir ancak Tuvache ailesinin en küçüğü Alan'ın gelişi tabuları yıkarak bambaşka bir intihar dükkanı fikrini ortaya atar.

Alan'ın coşkun neşesi tüm temalara aykırıdır. Şekerleri ışığa tutarak zehirli olanları ayıklar, halatları kemirir, ayak bağlarındaki taşları köpüklerle değiştirir... Ancak kimse intihar edememesinin sonucunda iade talep etmez öyle ki yaşam artık daha çekilirdir. Bir gülümseme hayatı keyifli kılıp fikirleri değiştirir. Böylece İntihar Dükkanı artık dehşet ve kasvet dolu değil neşe ve kahkahalarla bezeli şaka dükkanı olup çıkar.

Küçük bir kelime oyunundan bahsetmek istiyorum::

"Birden elini bırakıyor!"

"Elini bırakıyor birden!"

Düşünüyorum ki ilk cümle kulağıma telaşlı bir tat bırakıyor.

Alttaki ise tam tersi, şarkı tınısı var. Bu cümle İntihar Dükkanı'nın son cümlesidir. Aslına bakarsınız olayların gidişatıya hüzünlü olması gerekir ancak yazar göze sokarcasına coşkulu ve mutlu.

Şaka dükkanları nasıl oluşmuş olabilir sorusunun ötesinde aslında pek de konuşmak istemediğimiz konuların böylesine alaya alındığını görmek bambaşka bir okuma keyfi.

DERGÂH

EDEBİYAT SANAT KÜLTÜR DERGİSİ

1921-1923 yılları arasında Yahya Kemal tarafından kurulan edebiyat dergisidir.

Derginin yazı kadrosunda Yahya Kemal, Ahmet Hâşim, Abdülhak Şinasi, Yakup Kadri, Falih Rıfki, Nurullah Ataç, Ahmet Kutsi Tecer, Abdülhak Şinasi Hisar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Mustafa Şekip, İsmail Hakkı (Baltacıoğlu) gibi imzalar bulunmaktaydı.

Dergâh dergisi Kurtuluş Savaşı'nı destekleyen yayın politikasının yanı sıra düşüncede Anadolu Türklüğünün tarih içerisindeki macerasını, kültürel ve manevi değerlerini arayan bir milliyetçilik anlayışını; edebiyatta yaşayan dille, mistik-modern duyarlılığı taşıyan "saf şiir" (öz şiir) anlayışını savunmuştur.

Derginin yetiştirdiği gençlerden birisi olan Ahmet Hamdi Tanpınar, derginin adı konusunda Ahmet Hâşim'in "haşhaş" ismini önerdiğini, buna karşılık Yahya Kemal'in "İthaf" şiirinin etkisiyle bu ad verildiğini belirtir ve iki şairin karşılaştırılması için bu iki sözcüğün bir zemin oluşturabileceğine dikkati çeker. Gerçekten de "haşhaş", bir belirsizliği, hayal âlemini, Baudelaire, Rimbaud gibi Fransız symbolist şairlerini çağırıştırırken, "dergâh" ve onun ilhâm kaynağı olan "İthaf" şiiri eski kültürün, metafizik değerlerin simgesi olan bir kurumun adıdır. Bu sözcükler konusundaki tercihleri, iki şairin sadece şiire ve edebiyata değil, dünyaya bakışlarındaki farkı da gösterir.

DERGÂH

EDEBİYAT SANAT KÜLTÜR DERGİSİ

İsmet Özel

08.04.1998 12.00000

Bir şeyler söylemek için...
Bu dergi...
...

1

Türk edebiyatı tarihi yazmak mümkün müdür?...
Prof. Dr. Ömer Feroz Akın'ın yapılmış kongresına orta sayfa

DERGÂH

EDEBİYAT SANAT KÜLTÜR DERGİSİ

Neden taşnadayım?

BİRİNCİ BÖLÜMÜ
ÇİREK MEZAR...
...

374

Penler ve İhtilâkî ihtiyarda formu...
İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun yapılmış kongresına orta sayfa

Dergi 1990 yılında tekrar kurulmuştur. Bu kez Ezel Erverdi yönetiminde ve Mustafa Kutlu editörlüğünde çıkan dergi 90'lı yıllar boyunca İsmail Kara ve İsmet Özel'in düzyazılarıyla belli bir edebi muhit haline gelmiştir. Günümüz şairlerinden İbrahim Tenekeci, Süleyman Çobanoğlu, Hakan Arslanbenzer gibi isimler dergide yetişmiştir.

İlayda

Saturno devorando a un hijo(çocuklarını yiyen Satürn) 1819-1823 yılları arasında ispanyol ressam Francisco Goya tarafından evinin duvar sıvasına dekorasyon amacıyla yapılan Kara Resimler olarak bilinen tablo serilerinden biridir. İlk bakışta çoğu kişinin dehşete kapıldığı neler olup bittiğini anlamaya çalıştığı bu tablonun sırrı çok daha derindedir.

Tablonun konusu yunan mitolojisinden tanrıların başı Kronos'tan gelmektedir. Hikayeye göre Kronos'a bir kehanet gelir. Kehanete göre kronosu çocuklarından biri tahttan indirecektir. Kronos buna dayanamaz ve tüm çocuklarını midesine indirir. Zeus hariç, Zeus ileride birgün gelip onu tahttan indirecektir. Elbette yunan mitolojisi çoğu esere yapıta ilham kaynağı olmuştur fakat bu tabloda belki de hiçbir tabloda olmayan imgeler var. Yunan mitolojisinden uyarlanmış çoğu yapıt belirgindir anlaşılırdır fakat burada çocuklarını yiyen Kronos tanrıların başı olmasına rağmen onu tanrı olarak tanıyamıyoruz üstünde ne bir taç ne bir asa görmekteyiz bu belki de bu eserin bu kadar ünlenmesinin sebebidir.

Bir sanat eseri bize yapıldığı dönemin özelliklerini ve sanatçının duygularını yansıtır. O dönemde Goya'nın delirmekten korktuğu son döneminde yaptığı tablolardan biridir. Goya birçok tarihi olaya şahit olmuştur: Engizisyon mahkemeleri, Fransız İhtilali, İspanya'nın işgali gibi dönemin en yıpratıcı olaylarına şahit olmuştur. Bunlara ek olarak geçirdiği iki ölümcül hastalık yüzünden sağırlaşmış panik, gerilim ve histeri içinde yaşamaya devam eden Goya, insanlığa karşı hırçınlaşmış tavrını yansıtan görünüşleri resmetmiştir.

Çoğu sanatçı tarafından Goya'nın güce tapan bir babanın kendi oğluna olan vahşeti olarak tuvale yansıdığı düşünülmektedir.

Ander isimli ana karakterimiz zamanına baktığımızda oldukça zeki ve sorgulayan bir kişilik olarak geçiyor. İçinde bulunduğumu toplumu inceliyor ve oklarını yönlendirdiği fikirlerini paylaşabilmek için yalnızca bir kişiyi kayda değer görüyor. Biraz toplumun yapıştırmayı sevdiği etiketlerden, biraz anlamaları için çaba harcamak istememesinden.

Lâkin bu zeki karakterimiz entelektüel sohbete olan açlığı ve merak duygusu eşliğinde çalıştığı delilerden biriyle sohbete dalıyor. İvan..... Bize hikayesinde verildiği gibi çok şeye göğüs germiş anlık bir panik ve korkuyla başlamış bir deliliğin esiri olmuş bir adam karşımızdaki. Deli belki ama Ander için sohbetlerinde en dişli rakip ve en zevkli eşlikçi oluyor.

Ander; orada olan bütün haksızlığı ve özgür iradenin yok edilmesini, işkenceleri gördüğü halde, toplumumuzdaki bir çok insan gibi bunu bütünün yararına olarak adlandırıyor. İvan ile bu noktaya değinen konuşmalarında birçok kez İvan onu yaşamadığı bir acıyı hor görmekle suçluyor. Nitekim İvan'ın dediği oluyor. Ander'ın uzun serüveninin sonunda deli olarak baktığı hastaların yanındaki yatağa kapatılıp her şeyinden olan doktor, içine düştüğü anda eleştirdiği ve hor gördüğü delilerin tavırlarını yansıtmaya başlıyor.

Ancak aynı zamanda da hala eski saygınlığı olduğuna önemini yitirmediğine inanmak istiyor. Önceden ona saygıda kusur etmeyen kişilere yaptığı büyüklenmeler ve çıkardığı sorunlar sonucu ilk gecesinde hastanede ölüyor. Hikayenin içinde iki zeki insanın delilik aşamalarını parça parça işleyip çok güzel yansıttasının yanı sıra, yalnızca biraz yalnız kalmak ve insanlardan uzaklaşmak isteyen bir adamın deli olarak algılanışını, ardından bu algının da delirmesine yol açtığını görüyoruz. Oldukça etkileyici, insanı o hastanenin içinde ya da o damgayı taşıma hissi ile sokakta olduğunu iliklerine kadar yaşatan bir eser.

"Kitaplar notaya, sohbet ise şarkıya benziyor."

Hazan

Dedi rüzgarla birlikte buralardan geçmiş biri
"Sevmeli insan gönlünün yettiğince"
Gönlümün içinde ne kadar yer var
Söyleyin, kaç kişi alabilirim ki
Bütün çocukları alayım
Ve bütün yaşlıları
Yani en başta en masumları
Bu cihanda bir sorumluluğu olmayan
Veya kalmayanları

Sonra iyi insanları alayım kalbimin
en derin köşesine
Nasıl anlarım iyi bir insanı
Ne saçından ne gözünden
Ne de sevgisinden anlaşılır
Hepsi yanılısama, hepsi hilkatten gelme
bir nitelik olabilir özünde

Yok, anlayamam ben insanın iyisini
Kendine zalim demeden zalimi
Safım demeden de safı anlamam
Çünkü her insandan anadan doğma bir saflık,
Yaşamdan gelme bir kötülük vardır...

Girift mahfaza

"Şairlerin sözleri hep yalan, sevda
denilen şey, mutlaka bunların
yaptıklarıdır".

(Kiralık Konak-Yakup Kadri
Karaosmanoğlu)

Diego Velázquez'in kendisini de resmin içine kattığı ilginç bir sahneyi tasvir etmektedir. Velázquez, resimde aslında Kral IV. Philip ve Kraliçe Mariana'nın portrelerini yapmıştır ve iki figürün görüntüsü arka plandaki duvarda yer alan aynaya yansımaktadır. Yine arka planda kalan kapıda ise saray nazırı görülmektedir. Nedimeler oldukça zarif resmedilmiş. Son olarak resmin aydınlık olması resme odaklanmamızı sağlıyor.

İmgelerin İhaneti, Magritte'in izleyiciye kendi gerçekliğini sorgulatma teşebbüsünü gösterir. Resimde, geniş ölçekli tek bir pipo portre edilir ve alt kısmında Fransızca "Bu bir pipo değildir" yazar. Magritte'in anlatmak istediği basittir: resim, bir pipo değil, piponun imgesidir. Bir anekdota göre, Magritte'e resim bir pipo mudur diye sorulur, o da elbette pipo değildir diye yanıt vererek tütün doldurmayı denemelerini ister.

Sosyal medya , kullanıcı dostu özellikleri nedeniyle günümüzde oldukça popüler hale gelen bir araçtır. Facebook, Instagram, Twitter ve daha fazlası gibi sosyal medya platformları, insanlara mesafeler arasında birbirleriyle bağlantı kurma şansı veriyor. Yani sosyal medya sayesinde tüm dünya parmaklarımızın ucunda. Gençler, özellikle sosyal medyanın en baskın kullanıcılarından biridir. Tüm bunlar, bu kadar güçlü ve böylesine geniş bir erişime sahip bir şeyin tamamen iyi olamayacağını merak etmenizi sağlar. Bir madalyonun her zaman iki yüzü olduğu gibi, aynı şey sosyal medya için de geçerli. Sonuç olarak, farklı insanların bu tartışmalı konu hakkında farklı görüşleri var. Öyleyse, Sosyal Medya hakkındaki bu yazıda, sosyal medyanın avantaj ve dezavantajlarını göreceğiz.

Sosyal Medyanın Avantajları

Sosyal medyanın olumlu yönüne baktığımızda çok sayıda avantaj buluyoruz. En önemlisi eğitim için harika bir araç. İhtiyaç duyulan tüm bilgiler sadece bir tık uzağınızda. Öğrenciler sosyal medyayı kullanarak çeşitli konularda kendilerini eğitebilir. Dahası, sosyal medya sayesinde artık canlı ders vermek mümkün. Hindistan'da otururken Amerika'da gerçekleşen bir derse katılabiliyorsunuz.

Gün geçtikçe daha fazla insan gazetelerden uzaklaştıkça haberler için sosyal medyaya bağımlı hale geliyor. Her an kolaylıkla dünyanın en son olaylarından haberdar olursunuz.

İnsanlar, sosyal medya aracılığıyla dünyadaki sorunların daha fazla farkına varır.

Ayrıca sosyal medya sevdiğinizle aranızdaki bağları güçlendirir. Sosyal medya sayesinde mesafe artık bir engel değil. Örneğin artık yurtdışındaki arkadaşlarınız ve akrabalarınızla kolayca iletişim kurabilirsiniz.

En önemlisi, sosyal medya genç sanatçıların yeteneklerini ücretsiz olarak sergilemeleri için harika bir platform sağlıyor. Sosyal medya aracılığıyla da büyük istihdam fırsatları yakalayabilirsiniz.

Bir diğer avantaj ise kesinlikle markalarını tanıtmak isteyen şirketlere fayda sağlıyor. Sosyal medya, reklamcılık için bir merkez haline geldi ve müşteriyle bağlantı kurmanız için size harika fırsatlar sunuyor.

Sosyal Medyanın Dezavantajları

Sosyal medya, bu kadar benzersiz avantajlara sahip olmasına rağmen, toplumun en zararlı unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir. Sosyal medya kullanımı izlenmezse, ciddi sonuçlara yol açabilir.

Zararlıdır çünkü mahremiyetinizi daha önce hiç olmadığı gibi işgal eder. Sosyal medyada yaşanan aşırı paylaşım, çocukları avcılar ve bilgisayar korsanları için bir hedef haline getiriyor. Maalesef ki bireyleri önemli ölçüde etkileyen siber zorbalığa da yol açar.

Bu nedenle özellikle çocukların sosyal medyadaki paylaşımları her zaman izlenmelidir. Sırada, gençler arasında oldukça yaygın olan sosyal medyanın eklenmesi var.

Bu bağımlılık, bir öğrencinin ders çalışmak yerine sosyal medyada zamanını boşa harcadığı için akademik performansını engelliyor. Sosyal medya aynı zamanda toplumsal çatlaklar da yaratır. Sahte haberler sosyal medya kullanımıyla yayılır.

Kısacası sosyal medyanın hem avantajları hem de dezavantajları olduğu kesin. Ancak, sonuçta her şey kullanıcıya bağlıdır. Gençlerin özellikle akademik performansları, fiziksel aktiviteleri ve sosyal medya arasında bir denge oluşturması gerekiyor. Herhangi bir şeyin aşırı kullanımı zararlıdır ve aynı şey sosyal medya için de geçerlidir. Bu nedenle, doğru dengeyle doyurucu bir yaşam sürmek için çabalamalıyız.

Sakura

Canlıların yaşamı için en önemli madde sudur. Dünyadaki en küçük canlıdan en büyüğüne kadar bütün canlılar suya ihtiyaç duyar. İnsan vücudunun ortalama üçte ikisinin sudan oluşması, suyun hayatımızdaki yerini vurgular. Su vücudumuzun işleyişinde var. Suyu içiyoruz, suyla ve suyun içinde yetişenleri yiyoruz.

Suyu kullanırken de bilinçli olmalıyız. Nüfusun hızla artması, buna karşılık su kaynaklarının sabit kalması sebebiyle su ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Buna rağmen insanlar su kaynaklarını kirletmeye ve bunu önemsememeye devam ediyor. Bu durumu düzeltmek için herkesin dikkat etmesi gerekiyor. Öncelikle su kaynaklarına çöp atmamayı ya da su kaynaklarını boşa kullanmayı bırakabiliriz. Herkes belli bir bilince sahip olursa su kaynaklarımız da tükenmez. Eğer böyle devam edersek gelecekte suyun tükenmesi veya az miktarda kalması durumuyla karşılaşsak savaşlar çıkacağı söylenmektedir.

Kısaca söylemek istediğim şey suyun hayatımızda baş rolde olduğu ve suyun israf edilmemesi gerektiğidir. Eğer israf edilmeye devam edilip tükenirse bu canlıların sonu olacaktır. Suyu sahip çık çünkü o senin temel.

Enes

sayfa 4-5-6: Terapist (Rene Magritte)
sayfa 10: Yıldızlı Gece (Vincent Van Gogh)
sayfa 11-12: Hastalık Hastası (Moliere)
sayfa 14: Dorian Gray'in Portresi (Oscar Wilde)
sayfa 15-16: 8.10 Vapuru (Cemal Süreyya)
sayfa 19: Dünyevi Zevkler Bahçesi (Hieronymus Bosch)
sayfa 20: Pastoral Senfoni (Andre Gide)
sayfa 22-23-24: Belşassar'ın Ziyafeti (Rembrandt)
sayfa 26-27: Serenad (Zülfü Livaneli)
sayfa 32: Belleğin Azmi (Salvador Dali)
sayfa 33: Siyah İnci (Anna Sewell)
sayfa 37: Cesur Yeni Dünya (Aldous Huxley)
sayfa 38-39: judith (Artemisia Gentileschi)
sayfa 41: The Intelligent Inverstor (Benjamin Graham)
sayfa 46-47: Guernica (Pablo Picasso)
sayfa 48-49: Kumarbaz (Fyodor Dostoyevski)
sayfa 50-51-52: Ne Güzel Şey Hatırlamak Seni (Nazım Hikmet Ran)
sayfa 54: Havva'nın Üç Kızı (Elif Şafak)
sayfa 55: (Diyarbakırlı Tahsin)
sayfa 55: Kaplumbağa Terbiyecisi (Osman Hamdi Bey)
sayfa 60: İntihar Dükkanı (Jean Teule)
sayfa 61: Dergah Dergisi
sayfa 62: Çocuklarını Yiyen Satürn (Francisco Goya ve Peter Paul Rubens)
sayfa 63: Altıncı Koğuş (Anton Çehov)
sayfa 65: Nedimeler (Diego Velázquez)
sayfa 65: İmgelerin İhaneti (Rene Magritte)